Colofon
Dorpskrant Nederhemert is een zelfstandige uitgave voor de inwoners van de dorpen Nederhemert-Noord en Zuid.

De redactie bestaat uit:
Gerrit Bouman
Dirk Brugmans
Gerda Kooijman
René van de Werken
Jenny van den Broek
Willemien Hobo
Wim van der Toorn

Info en tips:
Voor het aanleveren van tips, artikelen:
dorpskrant@dorpsraadnederhemert.nl
Voor advertenties: willemien.hobo@gmail.com

Verspreiding en abonnementen:
Dorpskrant Nederhemert wordt gratis verspreid onder alle inwoners van Nederhemert. Mensen buiten Nederhemert kunnen een abonnement nemen. Een ophaalabonnement kost € 25,- en een abonnement per post kost € 35,- per jaar.
Bezorging, klachten, nieuwe abonnees:
Dirk Brugmans 06-22838436

Advertenties:
De Dorpskrant Nederhemert wordt bekostigd door advertenties. De prijzen zijn als volgt:
Advertentie omslag:
Hele pagina - € 550,- per jaar
Halve pagina - € 275,- per jaar
Kwart pagina - € 137,50 per jaar
Advertentie binnenzijde:
Hele pagina - € 150,- voor 1 uitgave
- € 500,- voor 1 jaar
Halve pagina - € 75,- voor 1 uitgave
- € 250,- voor 1 jaar
Kwart pagina - € 37,50,- voor 1 uitgave
- € 125,- voor 1 jaar
Achtste pagina - € 20,- voor 1 uitgave
- € 62,50 voor 1 jaar

Digitaal
Website: www.dorpsraadnederhemert.nl.
Facebook: Dorpskrant Nederhemert
X: @DorpsrNhemert

Verantwoordelijkheid
De redactie van de dorpskrant draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de bij hen aangeleverde artikelen en behoudt zich het recht om artikelen te weigeren of aan te passen als de redactie dat noodzakelijk vindt.

Contact met de gemeente:
Hebt u klachten over allerlei zaken binnen Nederhemert die ook de gemeente aan gaan, denk aan kapotte verlichting, verstopte riolering, overlast e.d., bel dan altijd met telefoonnummer. **0418-681681**. Ook kunt u klachten melden via de Buitenbeter app. De dorpskrant is niet bedoeld als klachtenplatform.

De contactpersonen binnen de gemeente zijn:
Diny van Aanholt, gebiedsregisseur van de gemeente Zaltbommel. Zij is bereikbaar op het nummer 0418-681645 of 06-29024749.
Binnen de politie is er ook een contactpersoon voor de dorpen. Voor ons is dat Shirley Doves, te bereiken via telefoonnummer 0900-8844

80 jaar vrijheid in ons land.

80 jaren zijn verstreken sinds ons land in mei 1945 na zorgvolle en angstige jaren vol gebrek, vernieling en ontheemding weer vrij was van oorlog. Tachtig jaar vrijheid waarin generaties opgroeiden in vrijheid, maar er toch steeds werd aangeschuurd tegen oorlogen elders.
In deze editie van de dorpskrant probeerden we herinneringen op te halen. We kwamen in contact met twee sterke vrouwen die de oorlog overleefden. Mede dankzij hun onderduikadres in Nederhemert-Zuid. Indrukwekkend om te lezen. Een van onze redactieleden reisde voor het interview helemaal naar Genève en mocht één van de vrouwen daar ontmoeten en interviewen.
Bevrijding, het is niet vanzelfsprekend. In deze krant ook een portret van een dorpsgenoot die door middel van de marechaussee zich inzet voor veiligheid en stabiliteit in onrustige gebieden.
We leven in een tijd waarin er nieuwe dreiging en vooral veel onzekerheid heerst. Het lijkt of er op grote schaal tussen wereldleiders maar ook op kleine schaal in onze steden steeds meer conflicten en onzekerheden heersen. Wat is het belangrijk om de lessen uit het verleden vandaag de dag toe te passen.
Wat lijkt het soms moeilijk om in vertrouwen naar de toekomst te kijken. Wat is de toekomst voor onze kinderen, de jonge mensen, voor iedereen?
Dit nummer is niet alleen een herinnering aan oorlogsverhalen, maar ook een oproep tot verbondenheid en verantwoordelijkheid. Want ondanks alle uitdagingen is er hoop: Op kleine schaal de behulpzaamheid van de mensen voor elkaar in dit dorp vandaag de dag. Dit is niet iets alleen van het heden. Ook in het verleden stonden de deuren open voor evacuees uit de omgeving. Werd het eten gedeeld en ingeschikt voor de logés waarvan je niet wist hoe lang ze bleven…
Laten we samen herinneren. De verhalen blijven doorvertellen. Blijven omzien naar elkaar en ons steeds weer realiseren dat vrijheid niet vanzelfsprekend is maar pure genade.

Gerda Kooijman – Groeneveld

INHOUDSOPGAVE

Colofon en voorwoord 01
Inhoudsopgave 03
Hèmers nieuws 04-05
Onze kleinste Hèmersen 06-09
Vertel het aan de kinderen 12-13
Ondergedoken op Nederhemert-Zuid 13-17
Wij gedenken dorpsgenoten 17
Mijn verhaal verteld (Evelyne Sulzbach) 18-19
Nederhemert-Zuid in de oorlog 22-23
Een kasteel in oorlogstijd 26-27
Hèmerse weetjes uit de oorlog 40-45 29
Recept uit de Tweede Wereldoorlog 31
Bij de Koninklijke Marechaussee 33
Pas getrouwd 35
Gedicht van Quartiers 37
Schaken op de Wegwijzer 40-41
Maffe renners 43-45
Fietsclub TOP 45
Bijzonder beroep: geluidsspecialist 46-47
Van 't Kloske naar Yarn & Yellow 49
Eindejaarsactiviteit van de dorpsraad 51
40 jaar getrouwd: Bert en Josien Kroon 52-53
50 jaar getrouwd: Kees en Corrie Oomen 53-54
50 jaar getrouwd: Leen en Go van Haaften 55-56
60 jaar getrouwd: Ad en Cor van Hemert 56-58
60 jaar getrouwd: Henk en Ria Hobé 58-59
Ik heb een hobby! 61
Nieuws van de senioren 62-63
20 vragen aan Martine van der Vliet 64-65
Van een schippersvrouw 66-67
Koren: Una Cantare Deo en S-Amen 69
Moeder van uitgevlogen kids - column 71
Herinneringen aan onze boerderij 73
Het bakkersbakfietsdrama 75
Ingezonden brieven 77
Een Hèmers kinderverhaal 78-79
Van de brandweer 81
Huisartsenpraktijk De Boterbloem 82-83
Werkgroep ouderencentrum Nederhemert 83
Haak een vredesduif 84-85
Kleurplaat 86
Rouw 87-88

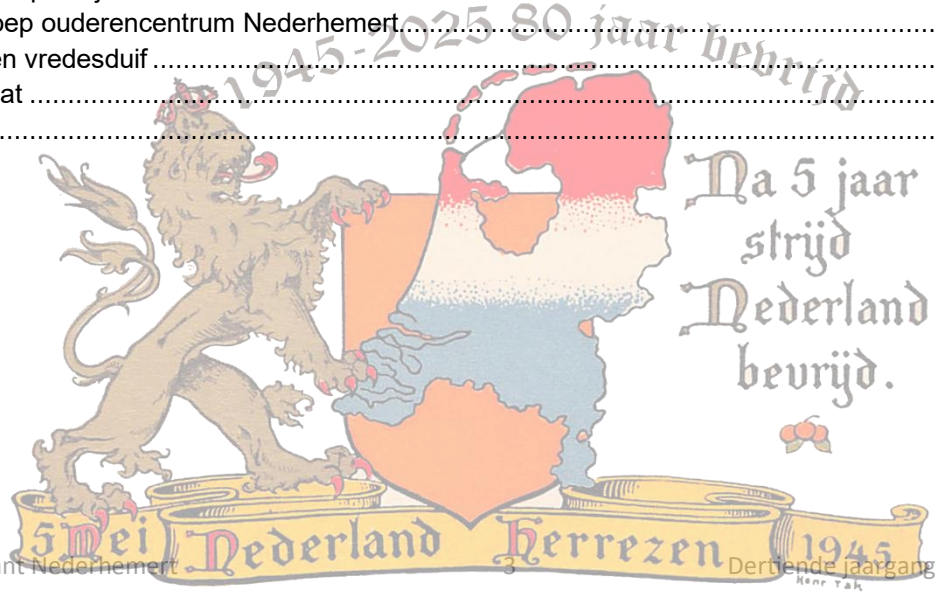

Jaarafsluiting

We hebben 2024 afgesloten, samen met Oranje Vereniging 'Oranje Trouw' met 'Heel Hèmert Bakt' en de lampionnenoptocht. Er waren prachtige taarten, mooie foto's van Vos Transport en Autobedrijf van Loon, die beiden vorig jaar hun 100-jarig bestaan hebben gevierd. De kinderen kregen allemaal een lampion cadeau en aan het einde een blikje met lekkers.

Het evenement stond in het teken van 25 jaar Zaltbommel, wat op de taarten creatief tot uitdrukking kwam.

De jury had een lastige taak, maar na rijp beraad mocht de burgemeester de prijzen uitreiken. De eerste prijs volwassenen was voor Anja van Diggelen en bij de jeugd ging die naar Arieke en Thirza.

Al met al een geslaagd evenement waar we met plezier op terugkijken.

Jammer was alleen dat IJsclub 'Eensgezindheid' wegens omstandigheden hun bijdrage van de "Verrassingstocht" moesten annuleren. Ze hebben deze echter op 15 februari jl. alsnog kunnen organiseren. Er waren zeven enthousiaste groepen met een groot aantal deelnemers. Een en ander is gezellig verlopen en volgens iedereen voor herhaling vatbaar.

Dodenherdenking 2025

Dit jaar valt 4 mei weer op een zondag. De dorpsraad zal de dodenherdenking organiseren op zaterdag 3 mei om 19.00 uur op de begraafplaats. Dit in overleg met de gemeente, die volgens de landelijke richtlijnen in een sobere vorm de herdenking op 4 mei om 17.00 uur zal organiseren.

U bent van harte uitgenodigd bij een of beide herdenkingen.

Nieuwbouw

De nieuwbouw aan het Boveneind vordert gestaag. Er zijn al diverse woningen betrokken. De bouw en verkoop van de overige woningen gaat dit jaar gestaag door.

Bij Project de Maastuinen is van start gegaan met het appartementencomplex voor starters. Hierin komen 10 stuks wooneenheden.

Aansluitend zal snel begonnen worden met het grote appartementencomplex.

Speeltuintje Ormeling

We hopen dit jaar van start te kunnen gaan met het opknappen van het speeltuintje. Een en ander is in behandeling.

Ontwikkeling nieuwbouw school/gymzaal

Door De Stichting Vrienden van Hèmert is een stuk grond aan de Nederhemertsekade aangekocht en aan de Gemeente aangeboden voor de bouw van een nieuwe school. De Stichting wacht nu op de reactie van de Gemeente hierop.

Speeltuin Nederhemert-Zuid

De bouw van de nieuwe horecagelegenheid van de speeltuin vordert gestaag. Er is een beheerder die erg enthousiast is en staat te springen om te openen. De bedoeling is dat 24 mei de opening zal plaatsvinden.

De officiële en feestelijke (her)opening van Speeltuin Nederhemert gaat op 24 mei a.s. plaatsvinden.

Tenslotte

We zijn dit jaar van start gegaan met het vuilruimen op 22 maart jl. waar weer met vrijwilligers een “berg” werk verzet is. Daarvoor onze dank.

Verder gaan we kijken of we deze zomer misschien weer een evenement met ondernemers en verenigingen kunnen organiseren.

Ook hopen we op input vanuit ons dorp waar behoefte aan is of wat voor verbetering vatbaar is.

De dorpsraad wenst iedereen veel leesplezier

Onze kleinste Hemersen

Teder, lief en nog zo klein.
Een stil moment om dankbaar te zijn.
Vol trots laten wij u horen,
Dat onze prachtige zoon en broertje Koen is geboren.

Koen

Cornelis Johannes

Koen is vernoemd naar Opa Kees Oomen en Opa Johan IJzerman

22:48 uur - 4460 gram - 53 cm

Mathijs en Elizabeth IJzerman
broertje van Mara en Charlotte
Molenstraat 53 5317 JE Nederhemert

Koen

Welkom lief broertje

9-12-2024

Voorzichtig houden we je vast
Zo blij dat jij er bent
Een broertje om mee te spelen
En geheimpjes mee te delen
Om mee te lachen, huilen, stoeien
En samen op te mogen groeien

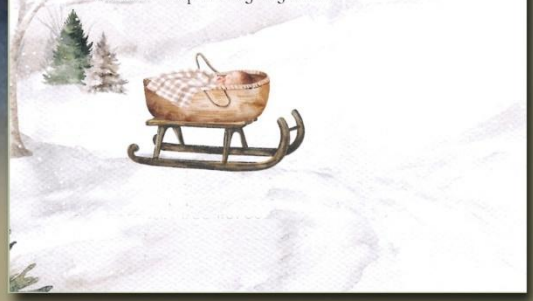

Samen lachen
Samen spelen
Samen met jou alles delen
Wij zijn superblij
Want we hebben er een broertje bij!

RYAN

7 januari 2025

Dankbaar, Trots en Blij zijn wij met de geboorte van onze Zoon en Broertje

RYAN

Reinder

11:14 uur - 4545 gram - 52 cm

Kees, Carla, Romy en Vince de Weert
Boterbloemstraat 52
5317 NH Nederhemert

Onze kleinste Hemersen

De Heere die leven gaf en leven spaarde, verblijdde ons met de geboorte van een zoon en broertje,

Levi

Levi Klaas

21 januari 2025

Adriaan & Nienke van der Linden
Lydia

Molenstraat 20 a
5317 JG Nederhemert

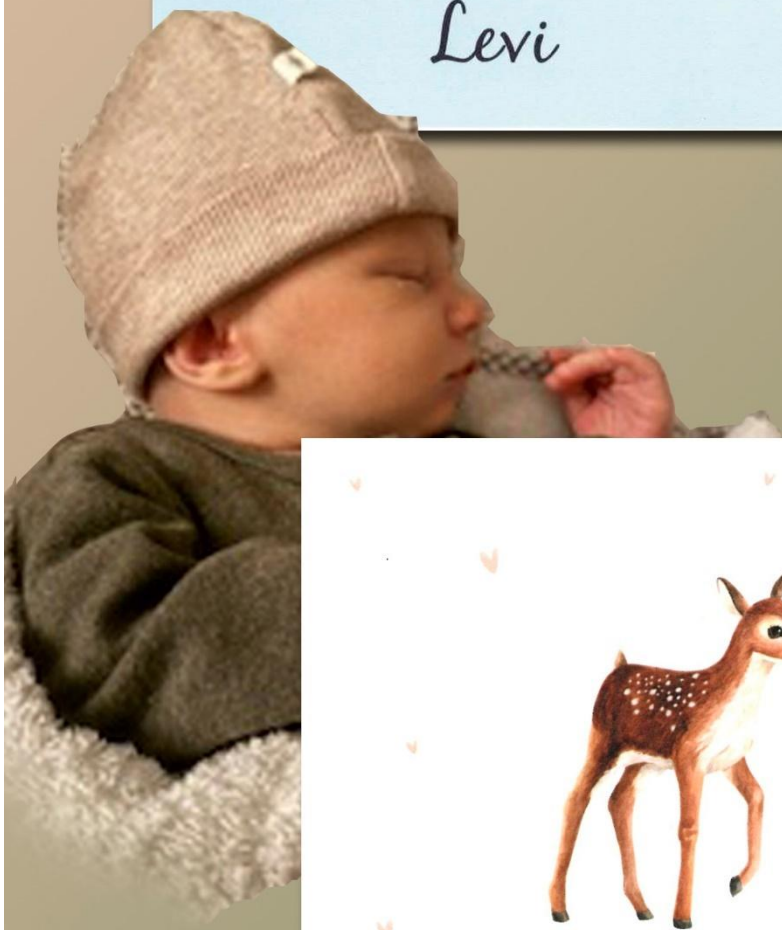

Met blijdschap delen wij u mee dat we uit Gods hand een zoon en broertje mochten ontvangen

Wilmer Johannes

We noemen hem

Wessel

Henri en Esther Verhoeven
Jorick
Stijn
Sleutelbloemstraat 7
5317 NB Nederhemert
0418-723050

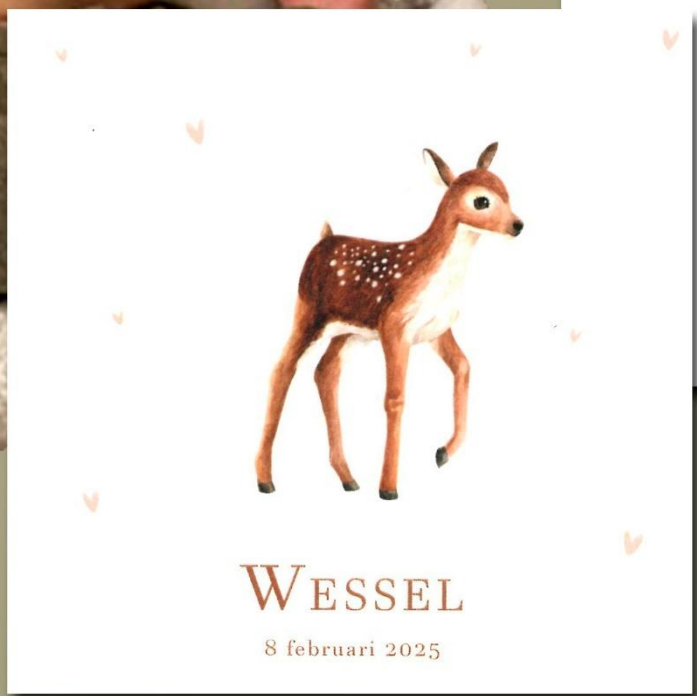

Onze kleinste Hemersen

'KOM, LATEN WIJ ONS NEERBUIGEN EN NEERBUKKEN,
LATEN WIJ KNIELEN VOOR DE HEERE,
DIE ONS GEMAAKT HEEFT.'

DANKBAAR EN BLIJ ZIJN WIJ MET DE GEBOORTE VAN ONZE ZOON

DIRK BRUYGOM

DANKBARE OUDERS:
WILLEM EN PAULINA BRUYGOM

SALOME ONS KLEINE MEISJE
VOOR ALTIJD IN ONS HART!
06-02-24

SCHOOLSTRAAT 15 5317 JS NEDERHEMERT
T: 0645534603

DIRK

19-03-25

Uit Gods hand ontvangen

Hein Hendrik Antonie
BERNOUW

19 maart 2025

3580gr | 49cm | 05:39 uur

Albert, Jannie en Eefke Bernouw

Ms. Jannie
P.A. Maasdijk 30
5317 KR Nederhemert

Onze kleinste Hemersen

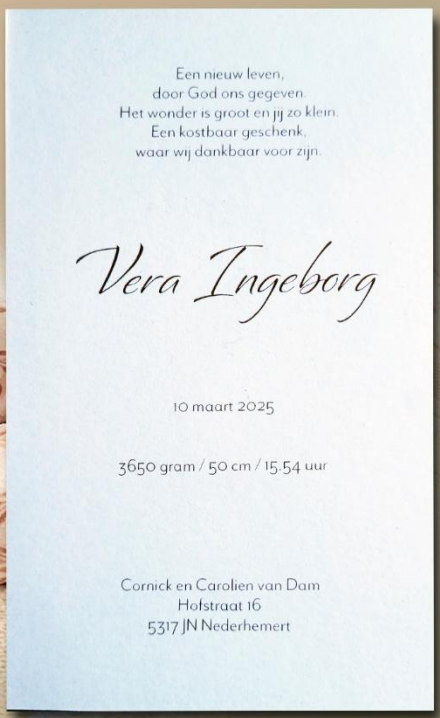

Een nieuw leven,
door God ons gegeven.
Het wonder is groot en jij zo klein.
Een kostbaar geschenk,
waar wij dankbaar voor zijn.

Vera Ingeborg

10 maart 2025

3650 gram / 50 cm / 15.54 uur

Cornick en Carolien van Dam
Hofstraat 16
5317 JN Nederhemert

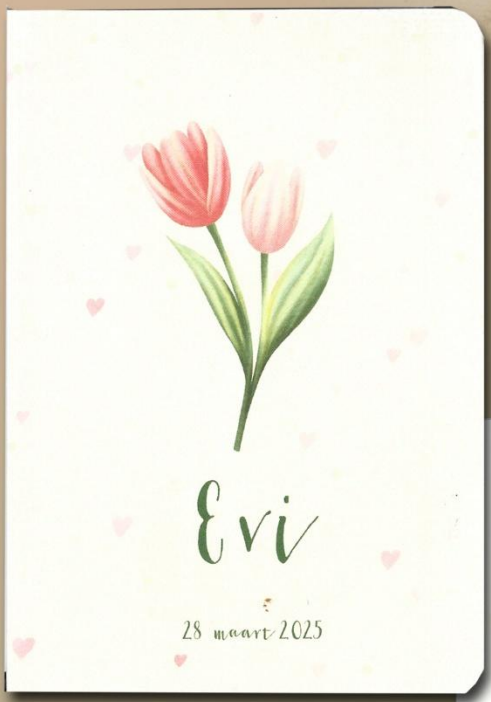

Uw hand heeft mij gemaakt en toebereid
Psalm 119

04.34 uur | 3395 gram | 50 cm

Blij en dankbaar zijn wij met de
geboorte van
onze dochter en zusje

Evi Gerrita

Wijnand & Gerdien
van Appeldoorn

Bart
Ilze
Lea

Bezoek vinden we fijn,
maar mag het na een telefoontje of
appje zijn? 0683153675
Kapelstraat 3a, Nederhemert

Vertel het aan je kinderen

'VERTEL HET AAN JE KINDEREN'

Léonie de Picciotto geboren Lesser, en ik ontmoetten elkaar bij puur toeval. In 2008 op een congres in Brussel, waar iedereen Frans sprak, raakte ik in gesprek met een vrouw die prachtig Nederlands bleek te spreken. Ik vroeg haar hoe dat mogelijk was en zij vertelde mij dat ze als kind van Duits-Joodse vluchtelingen in 1938 in Amsterdam was geboren. Als 4-jarige kleuter werd ze door een Nederlandse kunstenaarsfamilie verborgen voor de Nazi's. Ik vroeg haar waar ze was ondergedoken en zij antwoordde: "Op het Eiland….." "Van Nederhemert", vulde ik haar aan. Het dorp waar ik was geboren en opgegroeid. Zij was op de zondagsschool van juffrouw Knoop geweest tijdens de oorlog. Net zoals ik na de oorlog. Toen al zeiden we: "Daar zouden we eigenlijk eens een film over moeten maken."

Drie jaar geleden, in 2022, zijn we begonnen met de opnamen. In de film vertellen Lonnie en een vriendin van haar, Evelyn Askolovitch, geboren Sulzbach, hoe zij als kinderen de oorlog in Nederland beleefden en overleefden. Lonnie was ondergedoken in Nederhemert en werd gered door dappere mensen die hun leven in de waagschaal stelden om haar te redden. Evelyn werd verraden en zij en haar ouders, werden naar drie verschillende Nazikampen gedeporteerd.

In de film vertellen we wat er in de oorlog is gebeurd met alle Joodse kinderen van Nederland. Tussen 15 juli 1942 en 13 september 1944 werden vanuit Nederland in totaal 19.048 kinderen gedeporteerd. Van deze 19.048 kinderen werden er 17.964 vermoord in de vernietigingskampen van de Nazi's. Er zijn dus 1084 kinderen uit de kampen teruggekeerd. Ongeveer 3500 Joodse kinderen zijn ondergedoken en overleefden zo de oorlog. Evelyn behoorde bij de kinderen die uit de kampen terugkeerden. Lonnie behoorde bij de ondergedoken kinderen. Lonnie en Evelyn vertellen in de film over hun eigen herinneringen als kleine kinderen die deze vreselijke tijd moesten meemaken.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden 102.000 Joodse Nederlanders vermoord, waarvan 17.964 kinderen. In heel Europa werden zes miljoen Joden vermoord, waarvan anderhalf miljoen kinderen. De moord door de Nazi's op de Joden van Europa wordt Holocaust of Shoah genoemd.

De titel van onze film is: 'VERTEL HET AAN JE KINDEREN'. Die titel verwijst naar een tekst uit het Bijbelboek Exodus 13:8. Hier geeft God de opdracht aan de Joden om aan hun kinderen te vertellen over de bevrijding van de Joden uit de slavernij van Egypte. Elke keer opnieuw, aan elke nieuwe generatie, zodat ze dat nooit zullen vergeten. Wij vinden dat het verhaal van de moord op de Joden in de Tweede Wereldoorlog, de Shoah, nooit vergeten mag worden. Daarom moet het steeds opnieuw verteld worden, aan elke nieuwe generatie kinderen.

Het Joodse Pesach feest wordt elk jaar gevierd om de bevrijding van de Joden uit de slavernij van Egypte te vieren. De eerste avond, de Seder-avond, dient om het verhaal aan hun kinderen te vertellen. Het jongste kind aan tafel vraagt: "Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?" De vader antwoordt: "Omdat we de bevrijding uit de slavernij van Egypte vieren." Na de oorlog voegde de vader van Lonnie daar altijd aan toe: "…en uit de slavernij van de Nazi's."
De film opent met een feestelijk gedekte Seder-tafel, waar Lonnie vertelt over de laatste viering van de Seder, met haar familie in 1943, toen zij

het jongste kind aan tafel was. Nog geen twee weken daarna werd hun hele familie, die toen aan die Seder-tafel zat, opgepakt door de Nazi's en naar de kampen gedeporteerd.

Vorig jaar juni hebben Lonnie en Evelyn hun verhaal aan ongeveer vijftig kinderen uit Nederhemert verteld. Ik heb dat gefilmd. Deze gebeurtenis wordt in onze film getoond.

Wij danken jullie voor jullie gastvrijheid en jullie hartelijke ontvangst. De aandacht van de kinderen voor het verhaal van Lonnie en Evelyn was hartverwarmend!
Zodra de film klaar is, zullen we een voorvertoning van de film in Nederhemert organiseren.

De film is uitsluitend bedoeld om vertoond te worden op scholen in Nederland.

Alet Smits

Lonnie Lesser, nu Léonie de Picciotto, vertelt … hoe ze in de zomer van vorig jaar naar Nederhemert kwam om aan de kinderen van de lagere school haar ervaringen te vertellen, is al net zo bijzonder als hoe zij als klein Duits-Joods meisje in 1943 op Nederhemert-Zuid terecht kwam.

Voor dat eerste, wil ik u verwijzen naar het artikel dat Alet Smits in deze krant schrijft over 'Vertel het aan je kinderen'.
Om het tweede uit te leggen, is een uitgebreider verhaal nodig, dat ik wil vertellen. En om de term "vertellen" draait het hier allemaal. Alet is bezig met een documentaire getiteld "Vertel het aan je kinderen". Die film is puur bedoeld om te worden vertoond op scholen, zodat onze jeugd te weten komt van wat er allemaal in Nederland is gebeurd gedurende de Tweede Wereld oorlog, in de hoop dat dit nooit weer zal gebeuren.

Een klein stukje geschiedenis. Lonnie's moeder en vader werden in Duitsland geboren, midden in de Eerste Wereldoorlog. Na afloop daarvan bleef een zwak en arm Duitsland over, dat tot heel grote herstelbetalingen verplicht werd.

Voeg daarbij de wereldwijde crisis rond 1930 en de politieke instabiliteit in Duitsland, en je hebt een perfecte voedingsbodem voor iemand die zich als redder opwerpt. En zo kwam Adolf Hitler aan de macht.

De Joden werd geen leven en geen plaats in de samenleving gegund. Wat nu bekend staat als "De Kristallnacht" [1] was een heel trieste uiting van die gevoelens. Onbeschrijfelijk wat zich in die nacht van 9 op 10 november 1938 heeft voltrokken, hoeveel Synagogen, winkels en zelfs begraafplaatsen van de Joden vernield werden. Schattingen over hoeveel Joodse mensen om het leven kwamen tussen 7 en 13 november bij allerlei progroms [2], bedragen minimaal 1000, misschien wel 2000 slachtoffers.

Probeert u zich eens in te denken, ja, dat is heel moeilijk in de situatie waarin de meesten van ons verkeren, hoe het voelt dat u eigenlijk niet meer als mens wordt beschouwd. U bent door het systeem verlaagd tot een gele ster op je jas. En dat systeem is door mensen bedacht die bij hun volle verstand waren! Je kinderen mogen niet meer naar school. Waarom niet? Alleen

[1] Kristallnacht, vanwege het geglinster van al het glas dat op straat lag

[2] Progrom, gewelddadige vervolging van een bepaalde bevolkingsgroep, met verwoesting van hun eigendommen

omdat ze Jood zijn. Je loopt als een levend mens door de straten, maar eigenlijk ben je gewoon al dood. Zo ongeveer voelden Joden dat in Duitsland en later in alle bezette gebieden.

De ouders van Lonnie hadden zich al in Nederland gevestigd. Eind 1932 ging haar vader met zijn zuster op reis om te bezien waar zij veilig zouden kunnen leven en de houthandel van de familie zouden kunnen voortzetten. De keus viel op ons land. Toen waren veel mensen er nog min of meer van overtuigd dat Hitler ons wel weer ongemoeid zou laten, omdat Nederland, net als Zwitserland, een neutraal land was in de Eerste Wereldoorlog. Wij weten nu hoe het ging…

In de zomer van 1935 trouwden de ouders van Lonnie in het stadhuis van Amsterdam. Eind november 1938 werd zij geboren, drie weken na de Kristallnacht!

In het begin van de bezetting werden de Joden nog redelijk ontzien, maar al snel werd ook in ons land hen het leven moeilijk tot onmogelijk gemaakt. Voor de familie van Lonnie werd het ook moeilijk. Ze gingen vaak op het kantoor van haar vader slapen, wat veiliger leek dan 's avonds in hun woning te verblijven. Ze moesten dan heel vroeg weer naar huis, voordat iemand hen daar zou zien.

Tegenover hen woonde een familie Leeser. Die naam stond op het arrestatiebevel. Maar per abuis werd familie Lesser opgepakt. Op een avond in mei 1943 werden zij in hun woning gearresteerd en afgevoerd naar de Hollandse Schouwburg, een opvangcentrum waar de gearresteerde Joodse mensen werden geregistreerd en waar ze verbleven in afwachting van hun deportatie naar de Nederlands kampen Vught of Westerbork. De kleine kinderen werden, zonder hun ouders, ondergebracht in een crèche die zich aan de overkant van de straat, tegenover de Schouwburg bevond.

Als Lonnie's moeder haar bezocht, wat af en toe mocht, brak haar hart en ze nam zich vast voor dat de kleine, vier jaar oude Lonnie, gered moest worden.

En daarvoor bestond een mogelijkheid …..

Op een treinreis in 1936 hadden Lonnie's ouders de familie Witjens leren kennen, die in 's Gravenhage woonde. Willem Witjens was kunstschilder. Zijn vrouw Nettie was bibliothecaresse. Daarnaast had ze een kostschool voor meisjes die in 's-Gravenhage wilden studeren. Beide echtparen bleven in contact met elkaar. Het groeide uit tot een ware vriendschap. Toen de Jodenvervolging en deportaties uit Nederland begonnen, bood Nettie aan Lonnie's ouders aan om de familie bij hen op te nemen, dat wil zeggen te laten onderduiken! Blijkbaar waren er al geruchten doorgedrongen van wat er in Duitsland aan de hand was.

Alice Cohn, een vriendin van Lonnie's moeder, eveneens een Duits-Joodse vluchteling, die al in het verzet zat, zou Lonnie uit de crèche kunnen ontvoeren om haar in veiligheid te brengen. Alice was de dochter van een arts en met haar verpleegstersuniform kon zij, zonder aandacht te trekken, de crèche in- en uitgaan. Zo kwam ze Lonnie ophalen. Onopvallend liepen ze samen de crèche uit, de straat op. Zij heeft Lonnie naar de familie Witjens gebracht, wiens adres Alice had gekregen van Lonnie's moeder. Omdat het huis van de familie Witjens in 's-Gravenhage was geraakt bij een bombardement woonden ze in hun vakantiehuis op Nederhemert-Zuid, in de hoop dat het in onze streek gedurende de oorlog rustig zou blijven.

Alice had voor de oorlog posters geschilderd voor reclame en voor bioscopen. Die vaardigheden en kennis heeft ze in het verzet gebruikt om valse documenten te maken; die documenten waren feilloos en niet van de echte te onderscheiden. Denk aan paspoorten en distributiebonnen om eten te kunnen krijgen, voor alle ondergedoken mensen, zowel Joden als verzetsstrijders.

Over het verblijf daar laten we nu Lonnie zelf aan het woord:

“Tante Nettie was een sterke persoonlijkheid. Geboren Ten Sijthoff, een bekende uitgeversfamilie, wat haar aristocratische instelling verklaard zal hebben. Dat wilde ze ook haar dochter en pleegdochters bijbrengen. Behalve Lonnie boden ze namelijk aan nog een Joods meisje, de zestienjarige Noemie uit Amsterdam, onderdak; haar onderduiknaam was ‘Dieneke’. Zij stelde veel regels, maar ze was niet onredelijk in wat ze van de kinderen vroeg. Wel strikt. En tegenspraak werd niet geduld. Duimzuigen? Absoluut verboden. Om mij daarvan af te helpen, moest ik met wollen handschoenen die met veiligheidsspelden aan de pyjamamouwen werden vastgemaakt aan naar bed. En als kinderen moesten we stil zijn. Je kreeg een bord eten en dat at je gewoon leeg. Als dat niet het geval was, was er geen toetje. Honger leden we niet. Er was voldoende te krijgen bij de omliggende boerderijen. Maar het gebrek aan eiwitten en vet brak ons wel op aan het einde van de oorlog. Daardoor had ik winterhanden en -voeten.

Ieder had zijn eigen taak. Ik moest de moestuin wieden, regen of geen regen. Ik leerde lezen en schrijven van tante Nettie, ook om mij bezig te houden. Oom Willem was daarentegen een man met een warm hart, een sympathiek mens. Hij kwam uit een veel armere en waarschijnlijk ook warmere familie. Een kunstenaar en iemand die met zijn handen alles in huis kon maken en repareren.

Voor de buren en andere dorpsbewoners was ik een weeskind wiens ouders bij de bombardementen op Rotterdam gesneuveld waren en Dieneke was de au-pair, aangenomen om voor mij te zorgen. Dat was aannemelijk en wie zou dat nog kunnen achterhalen? Ik heette Lonnie van Lessen, wat niet moeilijk te onthouden was voor mij, omdat het immers lijkt op mijn echte naam Leonie Lesser. “

Wat Lonnie ons nog verder vertelde toen wij bij haar in Genève op bezoek waren:

“Het huis van de familie Witjens had als naam “Zuidwijk“. Aan de overkant van de straat had de familie Braad een boerderij. Dus melk en kaas en boter was er gelukkig. Bij hen was een klein jongetje van mijn leeftijd, Bennie, die mijn

vriendje werd. Met wie ik ook samen naar de zondagsschool van Juffrouw Knoop ging. Ik kwam thuis met het verhaal van Adam, Ewat en de slak. Ik had nog nooit een slang gezien…

Na de oorlog bleek dat Bennie een Joods jongetje was, ondergedoken bij de familie Braad. Ze hebben hem en zijn wat oudere broer, - in Rotterdam ondergedoken en mishandeld door zijn pleegfamilie - geadopteerd, omdat de ouders nooit teruggekomen zijn. Een paar jaar later zijn ze allemaal naar Amerika geëmigreerd. De dochter van familie Braad was de beste vriendin van Tessa, de echte en enige dochter van Nettie en Willem. Ze gingen samen met de roeiboot over de Maas naar school in Heusden. Ik moest ook de hond uitlaten en liep dan vaak naar de aanlegplaats van de roeiboot, hopende dat mijn ouders daar zouden verschijnen…"

En zo verliep het leven op Nederhemert-Zuid. Tegen het einde van de oorlog werd het ook hier spannender. De geallieerden rukten op vanuit Brabant. Velen zal bekend zijn hoe in november 1944, nog kort voor het einde van de oorlog, heel veel mensen om het leven kwamen die verscholen zaten in de kelders van het stadhuis van Heusden, toen de Duitsers die toren opbliezen.

De mensen op Zuid zochten dekking in het kasteel. Maar op een gegeven moment moesten ze toch naar het noorden trekken om te evacueren.

Toen ze na de bevrijding en evacuatie terugkwamen was "Zuidwijk", het huis van familie Witjens, vernield. Lonnie zag Duitse soldaten langs de straat lopen. Misschien wel krijgsgevangenen.

De broer van Dieneke/Noemie kwam met een Engelse legervrachtwagen zijn zusje ophalen en een paar dagen later ook Lonnie. Ze moest zich wel schuilhouden, want er mochten geen burgers in militaire voertuigen worden vervoerd. Zo kwam ze weer bij Alice terecht, die toen in Utrecht woonde, in afwachting van nieuws over haar ouders… Ze mocht meteen naar de tweede klas van destijds de lagere school, want ze kon immers al lezen en schrijven.

"Een paar maanden later kwamen mijn moeders' ouders, opa en oma Kiwi, terug naar Amsterdam en namen mij in huis. Het was een wonderbaarlijke ervaring om geknuffeld en verwend te worden! Beide zoons, mijn ooms en hun families, hadden de oorlog overleefd in Nederland in veel verschillende schuilplaatsen!"

"Na Kerstmis 1945, vlak na mijn zevende verjaardag, vertrok ik met twee dames en een heer, leden van het Nederlandse Rode Kruis vanuit Nederland, - die vriendelijker wijze, bereid waren een klein meisje mee te nemen op hun Rode Kruis missie naar 'Het heilige Land', - op weg naar Palestina, waar mijn ouders ondertussen beland waren. Het was een belevenis voor mij….. een echt vliegtuig, voor mij! Om mijn ouders tegemoet te vliegen!!! Wel was ik de hele vlucht misselijk…Wij zijn geland in Kaïro, waar we overnachtten; en na een uitstap om de Pyramides te bezichtigen, namen we een kleiner vliegtuig van Kaïro naar het vliegveld van Jerusalem, wat toen bestond, en waar ik dus belandde. Mijn vader kwam mij ophalen, en nam mij mee naar Haifa, waar mijn ouders onderdak gevonden hadden bij een nicht van mijn moeder. Het weerzien na bijna 3 jaar met mijn vader en moeder die een peuter van 4 jaar hadden achter gelaten en nu een jong meisje van 7 jaar in hun armen hadden, is niet te beschrijven."

Het huidige Israël was een Brits mandaat, d.w.z., nadat het Ottomaanse Rijk de Eerste Wereldoorlog verloren had, was Palestina verdeeld onder Frankrijk en Engeland ter 'beheer'… In november 1947 werd gestemd in New York, bij de Verenigde Naties, voor een deling van Palestina: Een onafhankelijke Staat voor de Joodse bevolking in de kleinere helft van het toenmalige Palestina en de andere,

grotere helft voor de Arabische inwoners. Lonnie zat met haar ouders naast de radio toen de Verenigde Naties daarvoor stemden. Een onvergetelijk moment, voor hen die de vernietiging van de Joodse bevolking van Europa hadden overleefd…

De oorlog brak uit nadat de Britse overheid het land verliet in mei 1948 en nadat David Ben Gurion de officiële Verklaring aflegde van de Oprichting van de Staat Israël. Alle omringende Arabische landen stuurden hun legers over de grenzen om de teruggekeerde Joden en de Joodse burgers uit hun oude vaderland te verdrijven… Het was een verschrikking die oorlog. Veel jonge mannen sneuvelden. De gevechten waren heftig. Maar uiteindelijk kwam er een wapenstilstand en langzamerhand wat rustiger tijden.
Iedereen was arm en zelfs eten was schaars. Mijn zusje Nomi werd in Juli 1949 in Haifa geboren en in de zomer van 1950 keerden wij naar Amsterdam terug.
"Ik heb vrij vlug Hebreeuws geleerd in de eerste klas lagere school, waar mijn ouders toch veel moeite mee hadden. Het waren moeilijke jaren.

Mijn moeder verlangde zeer naar haar ouders en naar haar hele familie. Mijn vader had eindelijk de kans zijn vooroorlogse zaak terug te krijgen. Zo kwam ik terecht op een Nederlands meisjeslyceum, terwijl ik nauwelijks Nederlands kon spreken. In Israël sprak ik thuis met mijn ouders hun Duitse moedertaal, die ik eveneens vlug geleerd had en Hebreeuws op school."
Voor het schrijven van dit artikel heeft Lonnie mij geholpen, bij een interview bij haar thuis in Genève, en ik heb het boek gebruikt dat haar moeder heeft geschreven. De titel, in het Nederlands vertaald is: "Wij hebben geluk gehad". Want wie van die familie had kunnen verwachten dat géén van hen om het leven zou komen in deze periode?

Gerrit Bouman

Wij gedenken dorpsgenoten…

Op de plaquette op de begraafplaats van Nederhemert staan een aantal namen vermeld van mensen die gesneuveld of omgekomen zijn in de Tweede Wereldoorlog.

- Matthijs Baks, 21 jaar, in 1949 overleden nabij Sibolga, Sumatra.
- Aagje Bouman, 12 jaar, in 1945 overleden in Aalst aan de gevolgen van een beschieting.
- Willem de Bree, 66 jaar, in 1944 overleden in Nederhemert-Zuid
- Geertruda van de Werken-van Duijnen, 67 jaar, in 1944 overleden aan de gevolgen van een granaatscherf
- Antonie van Genderen, leeftijd onbekend, waar hij is overleden is niet bekend. Er wordt van uit gegaan dat hij ook in 1944 is overleden.

Mijn verhaal verteld....

Het verhaal van Evelyn Sulzbach, nu Evelyn Askolovitch.

Op 27 juni 2024 bezocht ik Nederhemert, samen met mijn vriendin Lonnie (zie een ander artikel in deze dorpskrant) en met Alet Smits, die een film over ons maakt. Ik heb toen 'mijn verhaal' verteld, over de Tweede Wereldoorlog.

Het was heel bijzonder voor een klas te staan met de leerlingen van de 6e klas van de lagere school van dit dorp in het midden van Nederland, dat ik niet kende. Lonnie vertelde wat er in Nederhemert was gebeurd. Ik vertelde wat er in Vught was gebeurd, een dorp niet ver van Nederhemert vandaan. Daar was een concentratiekamp van de Nazi's, daar was ik samen met mijn ouders. Ook de ouders van Lonnie waren in dat kamp.

Evelyne vlak voor de deportatie

De scriba van de kerk, Jan van Ooijen, en de directeur van de school, Wim van der Toorn, organiseerden de bijeenkomst met 50 kinderen, die naar onze verhalen kwamen luisteren. Ik dank jullie allen voor dit evenement, want het is voor mij het laatste stukje 'puzzel' van de grote puzzel van mijn weinige herinneringen aan de oorlog.

Het is namelijk de eerste keer dat ik mijn oorlogsverhaal aan een klas in Nederland vertel. Ik doe dat sinds 10 jaar in Frankrijk, waar ik woon. Daar ga ik naar lagere en middelbare scholen toe. Daar vertel ik wat er met mij is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog, omdat ik Joods ben, om geen enkele andere reden. Het heeft me goed gedaan om het deze keer in het Nederlands te vertellen aan Nederlandse kinderen.

Het bijzondere is dat het eerste kamp waar ik was, Vught, hemelsbreed maar een paar kilometer verwijderd is van Nederhemert. Dat wist ik niet en ik weet ook niet of de mensen van Nederhemert wisten dat er zo dichtbij een concentratiekamp van de Nazi's was, waar de Joden gevangen zaten.

Het vreselijke van dit concentratiekamp was dat, zodra de Joden uit de beestenwagons kwamen, de families niet bij elkaar mochten blijven. De kinderen, vrouwen en mannen moesten allemaal naar gescheiden barakken, de houten hokken waarin de mensen werden ondergebracht.

Voor de kleine kinderen was dit vreselijk. Ze mochten hun moeders en vaders niet zien, zelfs niet wanneer ze ziek werden. Omdat de kinderen niet genoeg te eten kregen en niet door hun ouders verzorgd mochten worden, raakten ze verzwakt en werden allemaal ziek.

Ik heb een paar herinneringen aan dit kamp. Ik was altijd ziek, net als de andere kinderen. 90% van de kinderen van Vught is gestorven aan ziekte, honger en ellende, omdat ze hun ouders niet konden zien.

Ik herinner me dat ik waterpokken kreeg, dat ik me aan één stuk door krabde, want er waren geen medicamenten. Ik draaide en huilde in een bed. Toen heb ik een thermometer kapot gemaakt, daarom werd ik uitgescholden door de bewaaksters. En toen kreeg ik zoete melk om me te troosten. Verder herinner is me niets van dit kamp. Waarschijnlijk was het te moeilijk voor een klein kind dit alles te kunnen verwerken. Ik sloot me af om niets meer te weten en zo te blijven leven.

Na nog geen 3 maanden was ik zo zwak dat ik niet meer kon lopen (ik was toen 5 jaar). Ik kreeg mazelen, longontsteking en 'kamp-koorts', maar dat weet ik niet meer. Ik heb dat gelezen in het boek dat mijn moeder na de oorlog heeft geschreven.

Op 6 juni 1943 werden alle kinderen van 0 tot en met 3 jaar, samen met hun ouders gedeporteerd. Een dag later, op 7 juni 1943, werden de kinderen van 4 tot en met 16 jaar afgevoerd. Deze twee transporten worden het 'Kindertransport' genoemd, omdat met deze transporten alle kinderen uit Kamp Vught werden gedeporteerd. Eerst naar het doorgangskamp in Nederland, kamp Westerbork. En van daar op 8 juni 1943 met het grootste transport ooit uit kamp Westerbork in een trein met 3014 Joden, verdeeld over 46 goederenwagons, op weg naar 'het Oosten'.
Volgens het Statistisch Bureau Westerbork bestond dit transport uit 613 mannen, 1350 vrouwen en 1051 kinderen tot en met 16 jaar, waaronder 119 kleuters, 123 peuters en 55 baby's. Ze werden gedeporteerd naar vernietigingskamp Sobibor, in bezet Polen, waar ze op 11 juni aankwamen. Zij allen werden, vrijwel direct na aankomst, in de gaskamers vermoord.

Evelyne met haar vader na de oorlog

Mijn ouders en ik, en ook de ouders van Lonnie, mochten in kamp Westerbork dit transport verlaten omdat wij Zuid-Amerikaanse paspoorten hadden.

Wij zijn 8 maanden in Westerbork gebleven, waarvan ik geen enkele herinnering heb, ik moest bijkomen.

Vanuit Westerbork (dat in het oosten van Nederland ligt), zijn we getransporteerd naar Bergen-Belsen, het concentratiekamp in het noorden van Duitsland, waar wij bijna een jaar waren. Mijn familie heeft het overleefd, net als de familie van Lonnie.

Evelyne met haar moeder vlak na de bevrijding

Het leven van Lonnie en mij is parallel blijven lopen. Op de één of andere manier hebben wij de oorlog overleefd, heel dichtbij elkaar in het begin. Zij 'ondergedoken' en gered door heel goede mensen, die het risico namen een Joods meisje in huis te nemen. Mijn ouders en ik en de familie van Lonnie, waren in dezelfde kampen en wij overleefden de oorlog. Lonnie en ik zijn ons hele leven bevriend gebleven.

Ik dank u allen zeer, dat ik mijn verhaal nu in Nederland, in Nederhemert, kan vertellen. Ik hoop dat de film die Alet Smits over ons maakt, snel klaar zal zijn. Zodat de kinderen zullen weten dat in Nederland, van de 140.000 Joden die aan het begin van de oorlog in Nederland woonden, 75 procent is vermoord tijdens de oorlog: 102.000 vrouwen, mannen, kinderen, waaronder vele baby's.
Dan is deze puzzel voor mij klaar, de puzzel van het deel van mijn leven tussen mijn vierde en mijn zevende levensjaar.
Nogmaals bedankt!

Evelyn Askolovitch, geboren Sulzbach

Nederhemert-Zuid onder de oorlog

Zoals jullie weten heb ik zelf de oorlog niet meegemaakt in Nederhemert. Toen woonde ik nog in Leiderdorp, maar ik heb toch veel verhalen gehoord en gelezen. Daaruit heb ik nu een overzicht gemaakt van wat er in de oorlog op het Eiland gebeurde.
In de eerste jaren was dat niet veel bijzonders. De mensen hadden hun eigen tuintjes om groente te plukken, dus er was niet veel honger. Men probeerde ook tabak te verbouwen een daarvan sigaren en sigaretten te maken.

Alleen bij de slag om de Moerdijkbrug sneuvelde Lies van de Werken, zijn ouders hadden het Regthuis beheerd en na de dood van zijn vader was zijn moeder Trui naar het schoolhuis gegaan. Lies werd begraven in Klundert. Bij de watersnood van 1968 spoelde het graf weg en kreeg hij een herdenkingssteen op de Grebbeberg. Zijn weduwe kwam met haar jonge dochter, Truusje, bij haar schoonmoeder (Trui van de Werken) wonen in het schoolhuis tegenover de kerk. De bewoners van het Eiland maakten schuilkelders in de tuin, o.a. aan de oost kant van de boerderij van Vos (Kerklaan 2). In november 1944 schuilden zij daar met andere families. Een meisje wilde graag een beetje water. Trui ging dat halen, maar juist op dat moment kwam er een granaat over die haar dodelijk raakte.

Er waren drie Joodse kinderen ondergedoken, twee meisjes bij Willem Witjens (Kasteellaan 15) en één jongen bij Braat, de tuinbaas van het kasteel (Kasteellaan 4). Lonnie en Dieneke waren zogenaamd kinderen uit Rotterdam, waarvan de ouders omgekomen waren bij het bombardement. Lonnie en Dieneke en Bennie zijn de dag na de bevrijding door een Joodse groep en Engelse soldaten naar hun familie gebracht.
In Nederhemert waren geen aanhangers van NSB.

Kees van de Werken, later burgemeester van Kerkwijk en Hedel, hield een dagboek bij, daarin vooral veel over Noord, maar ook over Zuid. Dit dagboek is al eens in de Dorpskrant afgedrukt. Hij schreef over de mensen die door de Duitsers werden doodgeschoten, omdat ze niet naar de Arbeitseinsatz wilden en later over alle schade door geallieerde bommen en Duits afweergeschut. Ook hoe mensen uit hun huizen werden gestuurd, omdat daar Duitsers onderdak moesten krijgen.

Toen de geallieerden dichterbij kwamen moesten de mensen op het Eiland (net als elders in de Bommelerwaard) mangaten maken op last van de Duitsers, langs de Maasdijk, om de 50 meter, 1.20 x 0.80 cm en 1.30 diep.

Anton Bax, broer van Leny Vos, lag ziek op bed, in hun huis op de Eilandse brug. Hij had veel belangstelling voor vliegtuigen en hield een dagboek bij van Duitse en geallieerde vliegtuigen die overkwamen.

27 mei Pinksterzondag stortte een Engelse bommenwerper neer op de Doornwaard, zeven bemanningsleden kwamen om, zes Engelsen en een Pool. Hun lichamen waren zwaar verminkt. De Duitsers wilden die pas de volgende avond weghalen en begraven. De mensen in Bern en ook enkelen uit Nederhemert hadden het gezien.

6 september 1944: Dolle Dinsdag, De Nederlandse regering in Londen maakte over de radio bekend dat Nederland bevrijd was. Duitse troepen haastten zich in paniek naar het noorden. De geallieerden waren al in Brabant, Den Bosch werd op 22 september bevrijd. Maar de rest van Nederland moest nog lang wachten.

Op 30 oktober werden twee paarden van baron van Wassenaer door granaten gedood. Het vlees wordt verdeeld onder de bewoners. Ook koeien, die in het weiland gedood waren, werden meteen uitgebeend en verdeeld. Ander vee, ook in Bern, werd door de Duitsers opgeëist.

Op 5 november werd de Heusdense brug opgeblazen door de geallieerden. Deze dagen

lagen de bewoners van Nederhemert midden in de gevechten. De bewoners van Bern en anderen van het Eiland, die geen eigen schuilkelder hadden, verbleven in de kelders van het kasteel. Later namen de Duitsers het kasteel in als commandopost. De geallieerden die dat in de gaten hadden, voerden op 11 januari een aanval uit op het kasteel, waardoor het helemaal uitbrandde.

11 november 1944 moesten de inwoners van het Eiland evacueren. Men ging eerst naar Noord en dorpen verderop, maar op 30 januari moest iedereen in sneeuwstorm en vrieskou naar het noorden.
Moeder Kuijpers (Kerklaan 14) schreef een dagboek van de barre tocht naar Friesland. Lopend via Zaltbommel, Culemborg en Schalkwijk. De inwoners daar waren niet erg hartelijk voor de vluchtelingen. Zij zaten niet te wachten op weer mensen, die eten en slaapplaatsen moesten hebben. Meestal sliep men in schoollokalen en ze kregen erwtensoep en zuurkool, althans wat daarop moest lijken. Bij gebrek aan water om zich te wassen haalde dominee Vermaas een emmer water uit de sloot. In Schalkwijk kwam er 's avonds laat een trein met goederenwagons, waarmee iedereen naar Friesland ging. Onderweg lag men op stro, er was maar één emmer om de behoefte in te doen, soms stond de trein stil en kon men dat buiten doen. Iedereen was bang dat de trein beschoten zou worden, of dat de Duitsers weer jongens en mannen mee zouden nemen. 3 februari kwam men in Leeuwarden aan en werd iedereen eerst nagekeken op luizen. Daarna werd iedereen naar een gezin gebracht. Dominee Vermaas probeerde de verspreid wonende gemeenteleden te bezoeken en te troosten.

Anderen bleven in de Bommelerwaard (o.a. Zuilichem) zoals Jaap van Wassenaer en Willem Witjens.
Willem de Bree (woonde Kasteellaan 2) wilde niet weg en is later nooit meer teruggevonden. Op 12 november is de kerktoren opgeblazen. De toren viel naast het kerkgebouw, maar door de klap was wel het dak helemaal ingestort en alle leien er af.

Na de oorlog kwamen de mensen die in Zuilichem geweest waren (o.a. Willem Witjens) al snel terug. Willem bekeek samen met Anton Bax op 6 mei de schade bij de verschillende huizen. Maar het duurde nog lang voordat de evacuees uit Friesland terug konden komen. Er was weinig vervoer van treinen of auto's. Piet van Kooten reed met een kar en paard op een mijn, zodat hun laatste huisraad nog de lucht in vloog.

Op het Eiland waren veel huizen kapot. Van de drie huizen tegenover Heusden en het veerhuis was niets meer over. Van Kooten (die in het Veerhuis woonde) mocht van de stenen van de kapotte huizen een noodwoning bouwen en Kuijpers (Kerklaan 14) mocht een jaar in de pastorie (Wielestein) wonen. Anderen woonden samen in het schoolhuis.

In Bern waren alle huizen verwoest. De families gingen wonen in de dichtgetimmerde restanten. Met de Marshallhulp werden later nieuwe huizen gebouwd. Van het "Oude Huis", dat Willem Witjens onder de oorlog gerestaureerd had, stond alleen nog de stenen voorgevel overeind.

Trees Blom

Litho uit 1884 van Kasteel Nederhemert door Piet Schipperus (Gelders Archief 1551-1292).

Nederhemert, een kasteel als bewaarplaats in oorlogstijd

Een ingekort artikel van mw. Jacobs

Ze keek nog een keer achterom door de laan naar het kasteel, en vermoedde dat ze Nederhemert nooit meer in oude glorie terug zou zien

Het was 11 november 1944. In de schemering van de namiddag liepen de bewoners van Nederhemert-Zuid, 'het Eiland', met hun bezittingen op hun rug of op karren naar het veer over de Maas naar Nederhemert-Noord. Ook de bewoners van het kasteel moesten evacueren. De Duitse Oberleutnant Gerhard Paul Steigüber had evacuatie bevolen. Hij verwachtte 'zwei heisse Tage'. Luisa van Wassenaer-Crocini herinnerde zich hun tocht haar hele leven. Haar zoons trokken een kar met daarop beddengoed en een fornuis.
Haar echtgenoot, Jacob baron van Wassenaer, maakte de landbouwmachines in allerijl onklaar zodat die niet in handen van de Duitsers zouden vallen. Luisa liep samen met de boer van het landgoed en voerde een koe aan het leidsel.

Gerhard Steigüber kreeg gelijk. Er volgden vele ‘heisse Tage’, weken en maanden. Het front liep na de mislukte Slag om Arnhem dwars door de Betuwe en ook dwars over het Eiland Nederhemert. Ook Luisa’s intuïtie bedroog haar niet. Na grondig verwoest en geplunderd te zijn, brandde het eeuwenoude kasteel Nederhemert op 12 januari 1945 als gevolg van geallieerde beschietingen volledig af. Na de brand schreef Luisa op 20 januari aan een vriendin in Rotterdam: ‘Nadat het bedrijf verwoest was, is in de avond van de 12de het kasteel totaal uitgebrand. Alleen de onderste kelders en de buitenmuren hebben het uitgehouden. De rest is asch.’ En een paar dagen later: ‘Wil je alle foto’s van ons kasteel in een kistje onder de grond stoppen? Wij hebben er geen meer.’

Niemand had verwacht dat de oorlog dit afgelegen stuk Nederland – de Bommelerwaard en het Eiland Nederhemert met het kasteel – zou bereiken. ‘De oude steenmassa’ leek zo solide dat velen er kun kostbaarste bezit hadden ondergebracht. Dat gold voor bevriende families van de Van Wassenaers. Zij hadden hun waardevolle porselein en glas – veeldelig servies, zeventiende-eeuwse roemers en achttiende-eeuwse sierglazen – door een ervaren emballeur in kisten laten verpakken en opgeslagen in een van de oude kelders van Nederhemert. Juist omdat het kasteel zo afgelegen lag, was het oog van Monumentenzorg en van de Inspectie Kunstbescherming erop gevallen. De Inspectie Kunstbescherming was in 1939 opgericht. Het was een omvangrijke organisatie, die onder het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen viel. Aan verschillende eigenaren van kastelen ‘werd verzoek gericht enige ruimte ter beschikking te stellen voor het beveiligen van museumstukken’ (museale collecties). Genoemd werden Nederhemert, Loevestein, Staverden, de Doornenburg, de Cannenburgh en Ammerzoden. De kasteeleigenaren stemden veelal met het verzoek in. Immers, er dreigde ook inbeslagneming van adellijke huizen ten behoeve van Duitse geëvacueerden of inkwartiering van militairen. De adellijke families zouden dan met achterlating van hun waardevolle meubels en kunst moeten vertrekken. Ze waren terecht bezorgd want het was voor hen lastig hun huizen te beveiligen.

Bij vertrek sloot Jacob baron van Wassenaer zijn kasteel af. De sleutelbos is bewaard gebleven. (Collectie familie Van Wassenaer.)

EVACUATIE EN VERWOESTING Tot aan het vroege najaar van 1944 bleef het rustig op Nederhemert. Dat veranderde in oktober en november. Er kwam inkwartiering, er werd afweergeschut geplaatst en uiteindelijk moest de bevolking op 11 november evacueren. Jacob van Wassenaer mocht nog tot 18 november 1944 dagelijks onder geleide op zijn kasteel komen. Daarna was hem dat niet meer toegestaan. De Van Wassenaers vreesden toen al plundering van hun eigen en het museale bezit en meldden dat aan de Kunstbescherming. Duitse militairen van de 711de en 712de Infanteriedivisie zijn beschuldigd van diefstal. Deze divisies vertrokken direct voor Kerstmis 1944 uit de Bommelerwaard dwars door Europa naar het front in Hongarije. Daarna kwamen er andere militairen in de omgeving; wie dat zijn, dat is in de chaotische laatste oorlogswinter slechts moeizaam te achterhalen. De beschuldigden zijn voor een deel in (Duitse) archieven en Kriegstagebücher te volgen, maar voor hun daden is vooralsnog geen sluitend bewijs te vinden. Simpelweg omdat de plunderingen niet gedocumenteerd werden.

Meer hierover kunt u lezen via de website van www.ideejacobs.nl

Hemerse weetjes uit de oorlog 40-45

0

Aan het eind van de oorlog stegen de prijzen schrikbarend. Koffie kostte bijvoorbeeld 175 gulden per pond, dat is nu ongeveer 90 euro. Thee was helemaal duur: 250 gulden per half pond .

Om 02.00 uur in de nacht op Tweede Pinksterdag 1944, stort er een Amerikaanse bommenwerper inclusief de bommenlast net over de Maas op het eiland Nederhemert. Hij komt neer op de Doornwaard. Hierbij kwamen de 4 inzittenden om. Vele mensen uit Nederhemert zijn die nacht gaan kijken. Er ontstond een bomkrater van 15 meter breed en 10 meter diep!

Nederhemert lag in de frontlinie. In Brabant hadden de geallieerden dat deel bevrijd. De Duitsers verdedigden 'hun' deel aan deze kant van de Maas. Daardoor waren er veel beschietingen en was het erg gevaarlijk in het laatste jaar van de oorlog.

Ondanks dat het al maanden heel gevaarlijk was in Nederhemert moeten op19 december, aan het eind van de oorlog alle inwoners van Nederhemert evacueren. Ze krijgen het bericht dat ze de Bommelerwaard moeten verlaten. Dat doet niet iedereen.

Op 4 mei 1945 draait voor het eerst de korenmolen van Nederhemert weer. Wonder boven wonder is die niet opgeblazen. Het is een teken dat de hand weer aan de ploeg wordt geslagen. Men is begonnen aan de opbouw.

Aan het einde van de zomer 1944 werd de strijd tussen de Duitsers en de geallieerden spannend. Veel schepen kwamen naar de Dode Maasarm bij Nederhemert omdat zij dachten dat dit een vrij veilige ligplaats zou zijn. Zij werden daarna echter voortdurend beschoten door de Amerikanen die niet weten dat het burgerschepen zijn. Er lagen ook minutieschepen tussen. De schippers van 50 schepen werden in het dorp ondergebracht omdat het op de schepen onhoudbaar gevaarlijk was geworden.

Op 13 oktober 1944 wordt er in Nederhemert zo'n harde knal gehoord en gevoeld dat er op diverse plaatsen ruiten springen. Het blijkt dat er in Aalburg een VI is gevallen. Dat was een soort raketbom die niet vanuit een vliegtuig werd afgeschoten.

Hoewel er overal honger was, stonden de aardappelen en de bieten in Nederhemert in de winter van 1944 nog op het land omdat er geen gelegenheid was om ze te oogsten. Het was heel gevaarlijk op het land, het laatste paard was gevorderd en het water stond erg hoog.

Op 11 november 1944 moeten alle bewoners van 't Eiland evacueren. Op deze zelfde dag zijn ook de schoorstenen van de steenfabriek en de kerk op 't eiland opgeblazen door de Duitsers. Dit deden zij omdat ze bang waren dat de hoge punten door de bevrijders gebruikt konden worden als uitkijkpost

Recept uit de Tweede Wereldoorlog voor nu

Recept bloembollen

Benodigdheden:

10 BIOLOGISCHE tulpenbollen*
2 eetlepels honing
2 eetlepels wijnazijn
2 eetlepels olijfolie mespunt duivelsdrek
1 sjalotje
50 gram feta
1 eetlepel sesamzaad

Bereiding:

Maak de tulpenbolletjes schoon: haal het bruine vliesje van de bol af en snijd dan de boven- en onderkant van de bol af. Snijd de bol doormidden. Haal de kleine bittere kern eruit en gooi weg. Haal de verschillende laagjes van de gehalveerde bolletjes uit elkaar. Spoel de stukjes goed schoon onder de kraan.

Blancheer de stukjes bol 30 seconden in zacht kokend water en spoel dan direct af met koud water, zodat ze niet door garen.

Rooster het sesamzaad in een koekenpan tot het lichtbruin is en laat het afkoelen.
Snipper de sjalotjes heel fijn. Snijd de feta in hele kleine vierkante blokjes. Meng honing, wijnazijn, olijfolie en duivelsdrek goed door elkaar en voeg de gesnipperde sjalot toe. Voeg daarna de bloembolletjes en fetablokjes toe en schep voorzichtig door elkaar. Bestrooi tenslotte met sesamzaad.

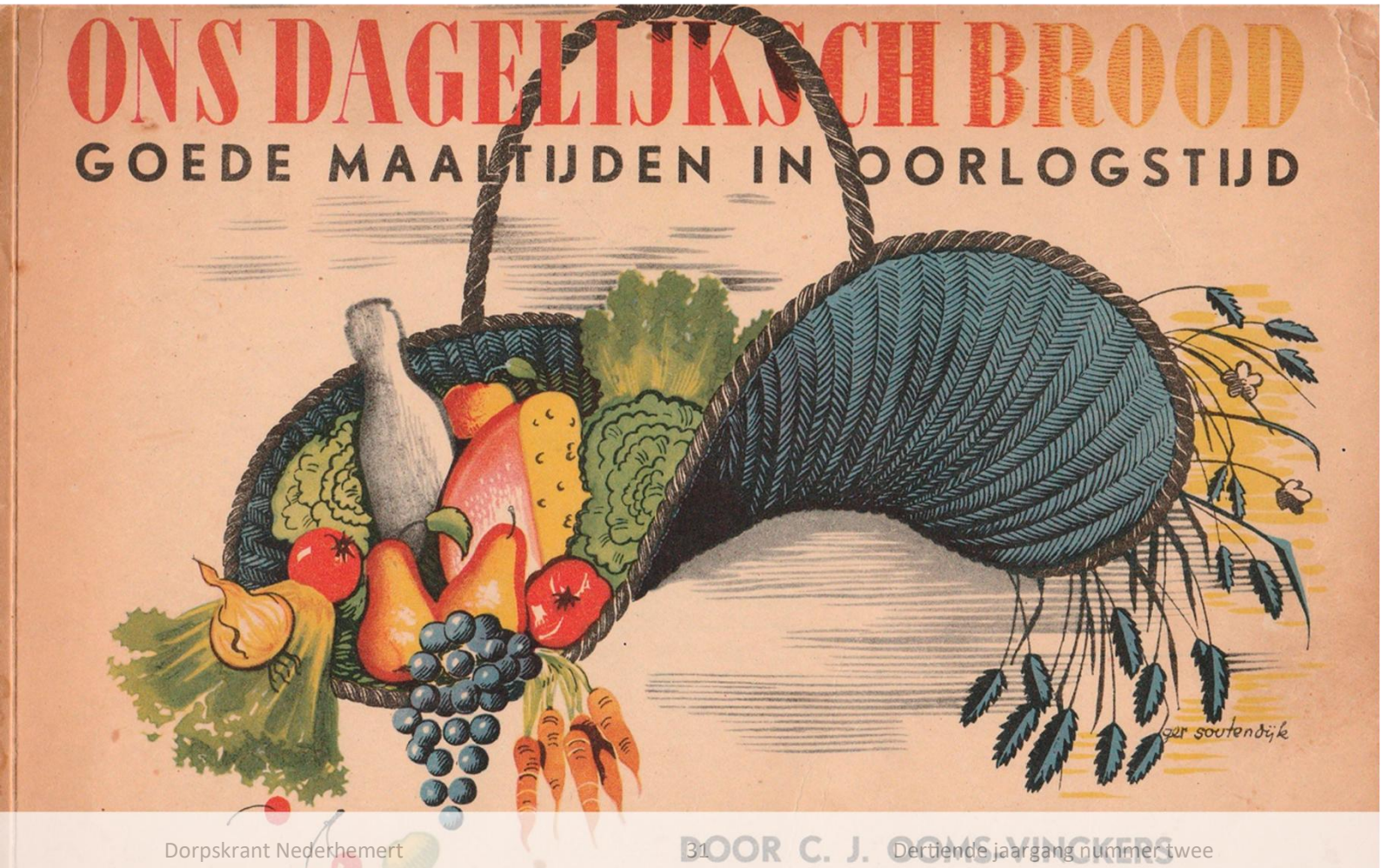

DOOR C. J. COMS VINGKERS

RECEPTEN: A. J. REIDING, LEERARES KOKEN EN VOEDINGSLEER

In het leger bij de Koninklijke Marechaussee

Mijn naam is Naomi Oomen, ik ben 21 jaar en momenteel in opleiding tot Wachtmeester bij de Koninklijke Marechaussee. Tijdens mijn opleiding leer ik niet alleen over de basisvaardigheden van de Marechaussee, maar ook over de belangrijke rol die wij spelen in vredesmissies wereldwijd.
De eerste drie maanden van mijn opleiding stonden in het teken van militaire vaardigheden. Tijdens deze periode gingen we drie keer op bivak, waar we leerden hoe we een onderkomen kunnen maken, ons kunnen camoufleren om niet op te vallen voor vijanden en hoe we contactdrills moeten uitvoeren. Na de eindnacht van het derde bivak ontvingen wij onze blauwe baret, een bijzonder moment dat onze groei en ontwikkeling symboliseert.

Na deze fase zijn we verdergegaan in het blauwe traject. Hier leren we alles over verschillende wetten, maar ook hoe we iemand kunnen aanspreken en aanhouden. Dit is essentieel voor ons werk, zowel nationaal als internationaal. Ik hoop dit jaar mijn opleiding af te ronden en daarna aan het werk te gaan binnen de Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee wordt ingezet in conflictgebieden en instabiele regio's voor uiteenlopende taken. Vrede is niet in elk land vanzelfsprekend, en daarom dragen wij actief bij aan veiligheid en stabiliteit in dergelijke gebieden. Onze belangrijkste verantwoordelijkheden tijdens vredesmissies zijn:

Militaire politietaken – Handhaving van orde en veiligheid binnen internationale troepen.
Civiele politietaken – Ondersteuning bij de opbouw en training van de lokale politie en veiligheidsdiensten.
Grenstoezicht – Controle van grenzen en migratiestromen om stabiliteit in het gebied te waarborgen.

Deze taken maken de Marechaussee een onmisbare schakel binnen vredesmissies. Onze inzet draagt bij aan de bescherming van zowel lokale bevolkingen als internationale troepen.

Naomi Oomen

Pas getrouwd!

Myrthe Bok
&
Jan Oomen

19 december 2024

In memoriam koster Jan van Ooijen

Op Zuid heeft hij eertijds gedolven zo veel graven.
Hij die voor ánd'ren steeds de doodsklok had geluid
blies onlangs in zijn slaap de laatste adem uit.
Werd zélf met klokgelui gedragen en begraven.

Gezin en kerk heeft hij met hem geschonken gaven
door liefde trouw gediend. Dat niemand dit misduid'.
De huw'lijksband van twee en zestig jaar beduidt
dat d'echt voor Jan en Cor was als een veil'ge haven.

Een grote stoet heeft hem de laatste eer bewezen
en onze dorpelwachter mee ter aard besteld.
Neef Jan sloot af, heeft toen de 'kosterspsalm' gelezen.

Ruim één en negentig! Jan's jaren zijn, geteld,
van zorg én zegen vol, om dankbaar voor te wezen.
Tot 't eind met liefd'verzorgd. 't Wordt hier met lof vermeld!

Quartiers

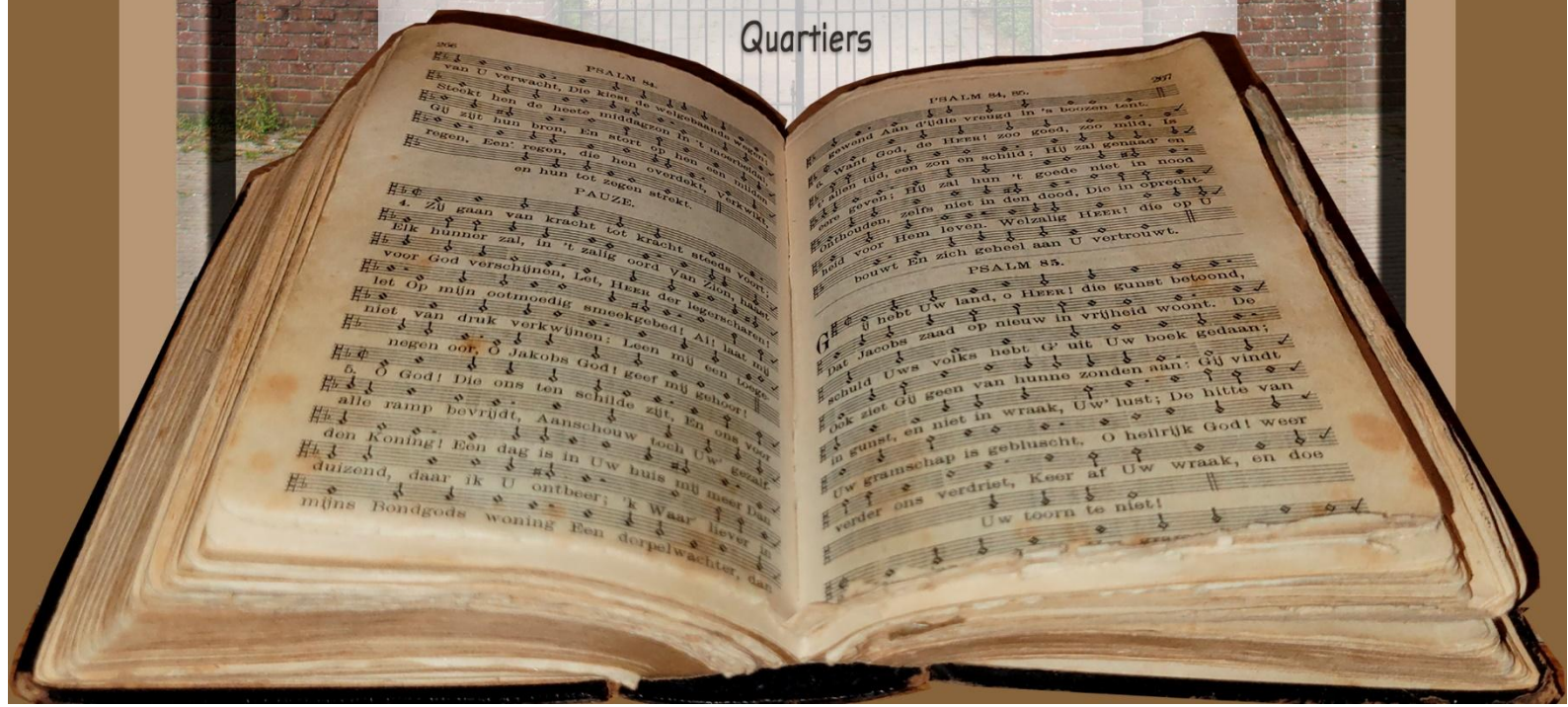

Schaken op de Wegwijzer

De Eerste Officiële Schaakwedstrijd op De Wegwijzer!

Inmiddels zijn bij de kinderen in de bovenbouw van onze school de woorden 'rokeren' en 'en passant' al bekend. Sommigen zijn zelfs op de hoogte van 'fianchetto' en 'Siciliaans spelen'! Dat komt omdat we met een paar meesters het afgelopen halfjaar schaakmiddagen hebben georganiseerd. Aan het begin van het schooljaar merkten we dat er vrij veel kinderen uit onze groepen geïnteresseerd waren in schaken. Dit kwam in de wandelgangen ter sprake en al snel besloten we dat we daar wel iets mee wilden gaan doen. Even later was de eerste schaakmiddag een feit. Omdat we probeerden de kinderen zo enthousiast mogelijk te maken over schaken, waren er best veel kinderen aanwezig! Op deze schaakmiddag konden de kinderen oefenen voor de wedstrijd die over een paar maanden zou plaatsvinden. Het mooie was dat er kinderen kwamen die al vrij goed waren in schaken, maar er kwamen ook steeds meer kinderen die het wilden leren. Zo ontstond er een goede sfeer waar kinderen elkaar graag leerden over schaken en tactieken die je kon gebruiken.

Afgelopen februari was dan eindelijk het schaaktoernooi voor de leerlingen uit groep 6, 7 en 8. Veel kinderen hadden niet alleen tijdens de schaakmiddagen geoefend, maar er werd ook heel regelmatig tegen meesters en familieleden geschaakt! De kinderen waren dus prima voorbereid op de wedstrijd. Vanuit school kregen we ook toestemming om medailles en een wisselbeker te kopen, dus dat maakte het voor de kinderen extra leuk! Dat gaf ook een extra laagje aan de wedstrijd.

Het is ook grappig om te zien wat zoiets met de kinderen doet. De meesten namen het heel serieus en gingen voor de winst! Ook kinderen die normaal gesproken tijdens de rekenles het lokaal uit stuiteren, konden nu enorm

geconcentreerd een schaakspel spelen of bekijken! De finalewedstrijd duurde bijvoorbeeld al veertig minuten en we hebben geen speld horen vallen!

In de finale speelden Roan Kreling (8) en Wiljen Bruygom (7) tegen elkaar. Ze speelden beiden erg goed, maar dankzij knappe zetten op de helft van de wedstrijd had Roan een duidelijke voorsprong. Ondanks de goede verdediging van Wiljen, kon Roan de eerste prijs meenemen na een schaakmat. De derde prijs ging naar Wilbert Oomen (6B). Hij won van Joël van Ooijen (6A) in de strijd om de derde plaats! In de toekomst hopen we nog meer schaakwedstrijden te organiseren, dus goed blijven oefenen!

Meester Bouman en meester Blom

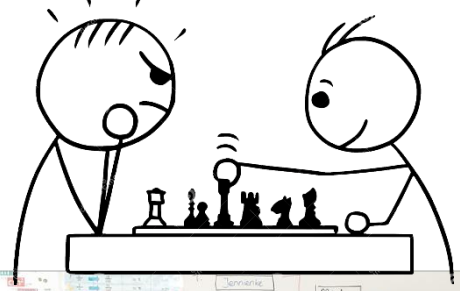

In actie voor het goede doel…….rennen zodat ver weg gevlogen kan worden!

Op ‘t Hof Technische Groothandel wilde aan ons 25-jarig jubileum een goed doel koppelen. Na wat zoekwerk en overleg was de keuze gevallen op stichting MAF. Daarom was tijdens de jubileumdagen op onze vestigingen in 2024 de MAF ook aanwezig met een mooie presentatie. Het motto “ontzorgen met plezier” willen we niet alleen dichtbij uitdragen maar ook verder weg. Daar past de organisatie MAF bij aangezien ze met hun werk mensen helpen in gebieden waar je niet makkelijk kunt komen en ze dit toch met veel liefde en plezier doen.

Een aantal van ons hadden aan de twee eerdere edities van Runway Run meegedaan (ook toen hebben jullie ons gesponsord tijdens puddingbroodjesacties).

Kees vroeg voor de gein aan Jan of hij ook wilde gaan hardlopen tijdens de derde editie van de Runway Run. In een opwelling antwoordde Jan: “Tien kilometer is goed.” Kees kon het eigenlijk niet geloven, maar wie A zegt moet ook B doen. Dus van het een kwam het ander.

Tijdens deze derde editie kon je kiezen uit verschillende afstanden om te rennen. Nu er de keuze was om een familyrun (2,5 km), een 10 km en een 21,1 km (halve marathon) te lopen, hebben we bij ons personeel het balletje opgegooid wie er mee wilden doen. Uiteindelijk hadden we een mooie groep van jong en oud bij elkaar van hoe kan het anders 25 personen. Tien personen gingen de 2,5 km lopen, twaalf personen de 10 km en 3 personen de halve marathon. Hiervoor moest natuurlijk wel getraind worden en het belangrijkste…er moest geld worden ingezameld. Als streefbedrag hadden we € 25.000.
In november zijn we gestart met het inzamelen van lege statiegeldflessen en blikjes.

Ook hebben een aantal groepsleden dit bij hun plaatselijke supermarkt mogen doen. Ondertussen begonnen we met een puddingbroodjesactie en een maand later met grillworsten en nootjes. Dankzij jullie koopkracht haalden we mooie bedragen op.

Begin februari hebben we de autowasdag georganiseerd. Het begon ‘s morgens nog met ijs op de auto's door de vorst, maar toen eenmaal de zon doorkwam, kwamen er steeds meer auto's en hadden we het best druk. Ook mochten we het wagenpark van Smits groenbeheer wassen en zelfs de twee brandweerwagens van Hèmert kwamen langs voor een wasbeurt. Deze dag hebben we meer dan 100 auto’s kunnen wassen.

Tussen al de acties door zat er ook nog weleens een gift in de brievenbus. De laatste actie was de sponsorloop van groep 6, 7 en 8 van de basisschool. Vooraf is er iemand vanuit MAF het een en ander komen vertellen aan de kinderen op school; wat MAF voor werk doet, zodat ze wisten waarvoor ze zich sportief gingen inzetten. Wat een geld hebben de kinderen hiermee opgehaald en wat deden ze hun best tijdens de sponsorloop!

Fijn dat vele ouders en familie kwamen supporten en de kinderen extra stimuleerden door middel van extra sponsoring. We hebben deze dag ook zakjes met een lekkere inhoud uit kunnen delen waarvan de inhoud gesponsord was door een aantal plaatselijke ondernemers.

De dag er na was het 8 maart. De dag dat onze eigen sportieve uitdaging plaats zou vinden op de vliegbasis Soesterberg. Het was schitterend weer en als eerste startte de family run en vervolgens de 10 km en 21,1 km. Het was een heel mooi parcours over de landingsbaan en door de bossen. Sommige van ons konden na de finish even geen boe of bah meer zeggen, maar iedereen was moe maar wel voldaan door de sportieve prestatie. Team de maffe renners van Op ‘t Hof haalde tot nu toe € 25.017 op.

Dankzij al het geld wat gegeven is in Hèmert en omgeving kunnen er 103 ambulancevluchten plaatsvinden.

De uiteindelijke landelijke opbrengst van de gehele MAF actie was € 391.520. Met dit bedrag kunnen 1627 ambulancevluchten worden uitgevoerd.
Dit alles hadden we niet kunnen bereiken zonder de (financiële) steun van heel veel mensen en we willen iedereen via deze weg dan ook nogmaals hartelijk bedanken. Mooi dat zulke acties in ons dorp nog altijd zo ondersteund worden.

Gaat u lekker mee fietsen?

Ja, want fietsen is gezond! In Nederhemert is fietsclub TOP erg actief en vanaf half april tot half september dit jaar gaat de fietsclub om de veertien dagen fietsen op een woensdag-middag.
Een leuke club fietsers zie je dan starten bij dorpshuis De Gaarde aan de Schoolstraat en ons dorp uit rijden. En weet je, het kost je niets! Alleen gezellig komen en meefietsen. Aan- en afmelden is niet nodig.
De organisatie is in handen van Cor van Hemert. Haar man Ad staat haar bij. Als dit echtpaar verhinderd is neemt Arie van den Oever de leiding voor een keer over.
Ja, de fietsclub stopt wel eens voor een sanitaire stop en ook een bakkie koffie of wat fris, of een pilsje of borreltje. De consumpties die zijn wel voor eigen rekening, maar dat kan de pret niet drukken toch?
Nogmaals, wij starten bij het dorpshuis en vertrekken om 13.30 uur precies. Wie er dan is fietst mee. En ja, wie te laat komt, kan nog wel aansluiten, maar op tijd zijn is beter.
Er worden geen grote afstanden gereden, hoor; meestal een 25 km. Soms iets meer, maar het gaat niet over zoveel kilometer fietsen. Het gaat over de gezelligheid!

KOMT U OOK??
De datums dat fietsclub Top dit jaar wil gaan fietsen zijn:
16 april, 30 april, 14 mei, 28 mei, 11 juni, 25 juni, 9 juli, 23 juli, 6 augustus, 20 augustus, 3 september, en de laatste 17 september.

Dirk Brugmans

Bijzonder beroep: geluidspecialist

Een kennismaking met Lean Macleane en zijn bijzondere beroep.

Net zomin als je bij een ballonvaart last hebt van tegenwind, zo hadden de VOC-zeilschepen last van geluid, zo stel ik mij tenminste voor. Dat dit tegenwoordig anders ligt, zal u duidelijk zijn na het lezen van dit artikel.

Ik heb het over schepen omdat Lean Macleane, die met zijn gezin op de hoek Molenstraat/Maasdijk woont, bij DAMEN scheepswerf in Gorinchem werkt en daar elke dag bezig is met het verschijnsel 'geluid'. Opgegroeid in Tricht, verhuisd naar ergens achter Waardenburg, scholen bezocht in Zaltbommel en Gorinchem, en sinds 2011 werkzaam in de scheepsbouw.

Wat ikzelf van geluid weet, is dat het ontstaat door trilling en dat het soms behoorlijk hinderlijk kan zijn. Het verplaatst zich onder andere door de lucht. Dat gegeven gebruiken we soms om uit te rekenen hoe ver een onweersbui nog van ons vandaan is. Je ziet het licht van de bliksem en je telt hoeveel seconden het duurt voordat je het geluid van de donder hoort. Dat bijvoorbeeld de temperatuur daar ook een rol in speelt laten we even rusten, want het wordt nog ingewikkeld genoeg. De snelheid van het geluid is 343 meter per seconde. Als we op normale toon met elkaar praten geeft dat ongeveer 60 decibel aan geluid. Decibel is de eenheid waarin de geluidssterkte wordt uitgedrukt. Daarnaast is er een frequentie. Hoe hoger die is, hoe hoger de toon en omgekeerd. Bij vuurwerk hebben we het al snel over 120 – 140 decibel. Dat geluid is echt schadelijk voor ons gehoor. Dit ging allemaal over "luchtgeluid".

Lean werkt echter met "constructiegeluid". Een schip wordt gebouwd uit stalen platen. Door alle bewegende delen en apparaten aan boord en door de energie die daarbij vrijkomt, ontstaan trillingen. Daardoor krijgen we geluid te horen. Een geluid dat je niet altijd wilt horen. Als de mensen aan boord niet goed kunnen slapen omdat dat geluid hen hindert, zijn ze overdag niet goed in staat om met volle aandacht hun werk te doen. Daardoor kunnen dan weer gevaarlijke situaties ontstaan. De geluidseisen die aan schepen worden gesteld worden wel "comforteisen" genoemd. In dit verband praten we over de bron van het geluid, het pad waarlangs het zich verplaatst, en de ontvanger van het geluid. Lean is op dit moment vooral bezig met projecten die te maken hebben met de ontvanger. Het geluid in een schip verplaatst zich door de constructie en komt uiteindelijk terecht bij de ontvanger, de mens. Onderzoek en ontwikkeling heeft ertoe geleid dat men nu op de zwevende vloeren een bepaald soort wol aanbrengt en daarop weer een andere laag. Dat blijkt te leiden tot veel minder geluid. Veel onderzoeken en testen zijn daarvoor nodig, omdat ook de brandveiligheid een belangrijke rol speelt. U moet zich voorstellen dat er in een groot zeeschip wel van zeven tussenvloeren sprake kan zijn.

De laatste jaren heeft Lean veel onderzoek gedaan naar zwevende vloeren. Zwevende vloeren worden op het dek aangebracht en, zoals boven al wat uitgelegd, daarop een veer (wol of foam) en daarop een toplaag (die nu 'zweeft'). Nu weegt een vloer heel wat kilogrammen, maar heeft ook een bepaalde hoogte nodig. Het onderzoek van afgelopen jaren is gericht op het lichter en lager maken van die zwevende vloeren en toch akoestisch even goed of beter. Een tegenstrijdigheid op het eerste gezicht, want massa aanbrengen en een dikke verende laag is altijd beter zo zou je denken. Maar op basis van bepaalde eigenschappen in de toplaag en het innoveren van de verende laag zijn hier grote stappen in gemaakt, de afgelopen jaren. Hierdoor is veel gewicht bespaard én zijn de zwevende vloeren veel lager geworden. Dit heeft ook weer een positief effect op de dekhoogte van het schip, het zwaartepunt en uiteindelijk zelfs op de voortstuwingskeuze. Dan hoeven er minder zware motoren in. Daarnaast is er niet alleen gekeken naar geluid maar ook naar brandklassen, inbouwsnelheid, logistiek (zijn materialen overal leverbaar?) en niet te vergeten de prijs.

Men gebruikt speciale computerprogramma's om berekeningen uit te voeren om een schip zodanig te bouwen dat het zo stil mogelijk is. Een schip moet voldoen aan bepaalde normen, waarin ook het geluidsniveau vastgelegd is.

Tot zover hadden we het over geluid boven het wateroppervlak, maar er is ook nog sprake van onderwatergeluid. Schepen die in de oorlogsvoering ingezet worden, willen zich niet verraden doordat ze te veel herrie maken. Gebruik je een schip om onderzoek te doen naar het onderwatermilieu, de visstand enzovoort, ook dan wil je zo stil mogelijk te werk gaan. Lean reist de hele wereld rond om naar dat onderwatergeluid testen te doen. Hij reist o.a. naar Noorwegen. Men wil daar de veerboten, die tussen de fjorden varen, zo stil mogelijk hebben. Maar ook wordt onderzoek gedaan in de Zwarte Zee en in de wateren rond Indonesië. Hydrofoons worden daarbij gebruikt. Dat zijn microfoons voor toepassing in het water. Speciale omstandigheden worden gebruikt om erachter te komen hoeveel geluid

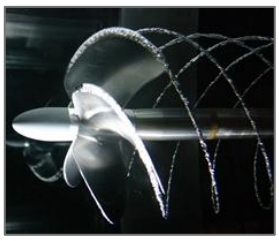

een schip onder water produceert. Wij zien daar normaal niet zo veel van, maar onder water bevindt zich ook een heel groot deel van de natuur en van het leven. Goed dat daar ook aandacht voor is.

Tenslotte nog dit: Schroeven kunnen een belangrijke bron van geluid en trillingen aan boord zijn, maar ook voor hoog onderwatergeluid als gevolg van cavitatie. Als een scheepsschroef met hoge snelheid door het water draait, treedt er aan de voorkant van de schroefbladen drukverlaging op en ontstaan er bellen gevuld met waterdamp. We noemen dit verschijnsel cavitatie. Deze bellen verdwijnen ook weer, alleen ze ontploffen (exploderen) niet, maar ze ploffen in elkaar (imploderen). Dit voortdurend imploderen geeft drukgolven die het hele achterschip kunnen doen trillen en binnenboord geluidsoverlast kunnen veroorzaken. Door een zo goed mogelijk hydrodynamisch ontwerp kan cavitatie en de hierdoor veroorzaakte schade zo veel mogelijk worden beperkt. Dit 'beste ontwerp' is voor iedere combinatie van schip en schroef weer anders. (Overgenomen van de website van Nautic propulsion).

Hopelijk heb ik u een beetje duidelijk gemaakt wat Lean doet en hoeveel er komt kijken bij het bouwen van een schip. En dan hebben we het alleen nog maar over het geluidsaspect!

Bedankt Lean voor dit gesprek.

Gerrit Bouman

van 't Kloske naar Yarn & Yellow

Eindejaars activiteit van de dorpsraad

Bert en Josien Kroon 40 jaar getrouwd.

Bert Kroon, 60 jaar, en Josien Kroon - van de Breevaart, 59 jaar, waren op 12 maart 40 jaar getrouwd; een mijlpaal om even bij stil te staan. Op een avond ga ik bij dit echtpaar op bezoek om een artikel te schrijven voor onze Dorpskrant. Korenbloemstraat 8, daar moet ik zijn. Josien zorgt voor de koffie en wij raken aan de praat.

Het echtpaar heeft 10 kinderen waarvan er 8 zijn uitgevlogen. Daarvan wonen er 5 in Nederhemert. In 2010 is er bij dit echtpaar ook nog een levenloos kindje geboren, zegt Josien. Het echtpaar is Opa en Oma van 28 kleinkinderen.
Bert is geboren en opgegroeid in Hendrik-Ido-Ambacht en komt uit een gezin van 7 kinderen. Josien is ook in Hendrik-Ido-Ambacht geboren en daar opgegroeid in een gezin met 5 kinderen.
Ze trouwden in 1985 op het gemeentehuis van Hendrik-Ido-Ambacht en gingen daar ook wonen.
Na 6 jaar verhuisden ze naar Nederhemert. Bert heeft in hun verkeringstijd 4 jaar bij de Marine gewerkt. Maar toen het echtpaar ging trouwen wilde Josien graag dat Bert aan land kwam. Bert werd schilder en haalde al zijn vakdiploma's.

Op de vraag van mij hoe ze dan in Nederhemert terecht kwamen, gaf Bert tekst en uitleg: "Samen met de vader van Rianne van de Wetering, bij wie ik in dienst was. Wij waren bezig in het huis waar Jan en Rianne gingen wonen. Toen hoorde ik dat er huizen te koop waren in Nederhemert. Eerst zouden wij een huis aan de Klaproosstraat kopen, maar dat ging niet door. Kees Vos woonde hier in dit huis en van hem hebben wij het huis gekocht. Wij wonen inmiddels alweer 34 jaar hier in Nederhemert."
In 2006 is Bert voor zichzelf begonnen als schilder. "Er is werk genoeg voor schilders." Een grote hobby van hem is orgelspelen. Toen hij daarover begon, zag je Bert z'n ogen glinsteren. "Een orgel is de Koning onder de instrumenten," zegt Bert. Hij komt met een prachtige foto aanzetten waar hij het orgel van de Laurenskerk in Rotterdam bespeelt en Josien de knoppen bedient. Dat zie je op de foto die hierbij gevoegd is. "Echt schitterend," zegt hij, "daar kan ik zo van genieten!"
Zingen doet hij ook graag maar om nou te zingen in een koor dat is niks voor hem.
Josien heeft 4 jaar bij Bakkerij Vlot gewerkt op het Zuidplein in Rotterdam, tot hun huwelijk. Josien leest graag en ook handwerken en met Diamond Painting werken. En natuurlijk nogal eens oppassen op kleinkinderen.
"Waar hebben jullie elkaar leren kennen?" was mijn vraag aan hen. "Nou," zegt Josien: "wij zaten bij elkaar in de klas op school, samen op catechisaties en samen in dezelfde kerk. Maar we hebben toch nog wel een tijdje moeten wachten voordat wij elkaar echt tegen kwamen en er liefde ontstond."
Een bijzondere gebeurtenis in hun leven was de stilgeboorte van hun zoontje Bartje. "Aan de ene kant een dieptepunt, maar aan de andere kant ook een hoogtepunt in ons leven," zegt Josien, "omdat wij voelden dat de Heere dichtbij was."

Ook een bijzondere gebeurtenis was de hartoperatie bij Bert in 2004. “Dat had een grote impact binnen ons gezin, want dat was de drukste tijd in ons gezinsleven, omdat alle kinderen toen nog thuis waren.”

Op vrijdag 21 maart was er een etentje en een receptie in de Boerengolf met familie en vrienden.

“Als wij terugkijken op ons 40 jaar huwelijk,” zegt Josien, “kunnen wij alleen maar verwonderd en beschaamd zeggen: ‘Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn!’” Bert sloot zich bij deze woorden van zijn vrouw aan.

Dirk Brugmans

Kees en Corrie Oomen: 50 jaar getrouwd

Op een koude morgen in februari ga ik op bezoek bij Kees Oomen (73 jaar) en bij Corrie Oomen - Valk (71 jaar). Het echtpaar was 20 december vorig jaar 50 jaar getrouwd. Kees, zoon van Dirk en Dien Oomen, is geboren en getogen in Nederhemert. Corrie, dochter van Willem Valk en Aarigje Exalto, is geboren in Nederhemert en opgegroeid in Aalst. Het echtpaar heeft 4 kinderen: Ria, Gerdien en Dirk wonen in Nederhemert en hun jongste dochter Wilma in Veen. Ze hebben 11 kleinkinderen en daar zijn ze trots op. Vanaf hun trouwen woonden zij aan de Nieuwstraat. In 2010 zijn ze verhuisd naar de

Molenstraat en in 2023 naar een kleinere woning, ook in de Molenstraat. In hun vorige huis wonen Eliza en Anneke (nicht van Corrie) Bernouw met hun kinderen.

Ze hebben hun jubileum met een receptie in 'De Gaarde' gevierd op zaterdag 21 december. Het was daar een drukte van belang en erg gezellig. Het was niet vanzelfsprekend dat dit gevierd kon worden. Immers, vanaf 2021 hadden zij te kampen met diverse ingrijpende gezondheidsproblemen. In 2021 lagen ze beiden in het JBZ met een coronabesmetting. Vanaf september 2023 is Kees 5 maanden behandeld vanwege een ernstige vorm van acute leukemie. Twee maanden lag hij in het Radboud UMC in Nijmegen en heeft 3 maanden dagbehandelingen gehad. De boodschap was: u heeft een moeilijk te genezen vorm van leukemie, maar niet onmogelijk. In een gesprek met de behandelend arts is toen gezegd: 'Alleen als God het zegent, zal de behandeling lukken'. Beiden voelen dat dit inderdaad gebeurd is. Na 5 maanden kon Kees gezond en wel afscheid nemen van het team dat hem behandeld heeft. Nu gaan ze samen nog elke 3 maanden voor controle naar het Radboud.

Kees hecht eraan te vertellen dat hij het zeer gewaardeerd heeft dat Corrie hem zo trouw bezocht heeft; elke middag kwam zij naar Nijmegen gereden. Elke avond kwam een van de kinderen op bezoek. Verder kwamen er wel 200 kaarten, en dat viel op: "jij bent zeker een bijzonder mens," zeiden de verpleegsters. Ook pastoraal kreeg Kees veel aandacht, maar beiden zijn er ook van overtuigd dat de vele gebeden van kennissen/vrienden of andere mensen door God verhoord zijn. "Daar zijn wij stil van geworden."
In oktober 2024 lag Kees weer in het JBZ in Den Bosch. Een galblaasoperatie was noodzakelijk vanwege een ontsteking. Ook dit mocht gelukkig gezegend worden.

Kees komt nog even terug op zijn vrouw Corrie, "Want," zegt hij: "Corrie is de drijvende kracht hier in huis. Er is veel op haar af gekomen de laatste jaren. Maar ook voorheen, toen wij nog aan de Nieuwstraat woonden, heeft ze vele jaren voor haar moeder gezorgd die bij ons in huis een appartementje had. Vooral de laatste jaren was dat best wel zwaar."

De opstelling van Corrie gaf Kees ook de gelegenheid om jarenlang, naast z'n reguliere werk, veel bestuurlijk werk te doen. Inmiddels is hij met het merendeel gestopt, simpelweg omdat hij de 70 gepasseerd is en vindt dat de volgende generatie ook de kans moet krijgen.

Na zijn pensionering heeft hij een aantal vrijwilligerstaken opgepakt: zingen op het mannenkoor Rehoboth in Geldermalsen, rijden op de buurtbus, samen met Corrie Tafeltje-Dekje rijden, voorzitter Senioren Comité. Sinds vorig jaar zijn zij samen als vrijwilligers ook verbonden met het inloophuis 'Oosterhart' in Oosterhout (Noord-Brabant). Aan dit huis is ook evangelist Corné de Geus verbonden. Zij zoeken daarvoor nog steeds vrijwilligers.

Corrie doet het dagelijkse huishouden. "Kees gaat graag winkelen want dan komt hij bekende mensen tegen en dan even buurten vindt hij zo gezellig," zegt Corrie. Voordat Kees ziek werd, gingen ze in de zomer regelmatig op vakantie naar Oostenrijk maar nu blijven zij veelal in eigen land. Kees: "Wij zouden best nog wel een keer naar Oostenrijk willen, maar of dat gaat lukken?"

Graag willen Kees en Corrie nog wat kwijt aan het einde van dit artikel. Kees: "Na alles wat we meegemaakt hebben, was het niet vanzelfsprekend dat wij dit jubileum konden vieren. We zijn gespaard en onze toekomst ligt in Gods hand." "Dankbaar zijn wij dat alles tot heden ten goede is gekeerd en dat Kees weer mocht herstellen," zegt Corrie.

Dirk Brugmans

Leen en Go van Haaften: 50 jaar getrouwd

Vooraf een afspraak gemaakt met Leen van Haaften, 72 jaar, en Go van Haaften – Bouman, 69 jaar, want die waren 31 januari dit jaar 50 jaar getrouwd en daar mag best even bij stil gestaan worden.
Ik ga op bezoek bij dit echtpaar dat woont aan de Molenstraat 74. Na mijn felicitatie aan hen gaan wij aan de tafel zitten en ik raak met Leen aan de praat. Go is druk bezig met de koffie en daar kwam gebak bij want het was feest in huize van Haaften.

Leen is geboren in Gameren, een zoon van Jan Willem en Betje van Haaften. Go was een dochter van Willem en Gijsbertje Bouman. De ouderen onder ons zullen zeker dit echtpaar gekend hebben. Leen en Go hebben twee kinderen. Jolanda woont in Nederhemert, dicht bij haar ouders, en Liesbeth woont in Zaltbommel. Ze hebben 4 kleinkinderen, twee jongens en twee meiden.

Als ik met dit echtpaar spreek over de afgelopen 10 jaar, toen ze 40 jaar getrouwd waren, en nu 50 jaar getrouwd, dan zegt Leen: “De tijd is snel gegaan. Een jaar is niks. Zelfs een week gaat hard. Als het maandag geweest is dan is het zo weekend.” “Wij zijn er gewoon door heen gelopen de laatste 10 jaren,” zegt Go, “het gaat zo snel allemaal.”

Leen zit thuis te wachten op een knieoperatie. “Maar, Leen en ‘thuis’, dat klopt niet, want Leen is weinig thuis,” zegt Go. “Maar ja, wachten, wachten en nog eens wachten.” Dan zegt Leen: “Morgen ga ik weer het ziekenhuis bellen want dit duurt mij allemaal veel te lang, want thuis zitten dat is niks voor mij!”

Leen is al vanaf de oprichting in 2006 lid van het Hèmerts Visserskoor en daar gaat hij elke week op woensdagavond met plezier naar toe.

Go heeft ook hobby’s gehad. Zo deed ze workshops, waar ze mee begonnen is bij de knutselclub. Ze organiseerde 23 jaar lang workshops voor de Kerst- en Paasdagen. Ook heeft ze een haak- en breiclubje gehad. Maar om gezondheidsreden is ze met die activiteiten gestopt.

Op vakantie gaan zou Go wel willen maar Leen geeft daar niet om. Daarom gaat Go met haar dochter Jolanda op vakantie. In 2024 was dit een vakantie in Zeeland.
“Ik wil wel eens met Leen gaan lunchen,” zegt Go. “En als ik hem dan vraag of hij mee gaat zegt Leen: “Lunchen? Heb je geen brood meer in huis?”
Leen heeft een volière met vogels die hij met liefde verzorgd. Tuinieren ligt hem ook wel.
Go doet het huishouden en zorgt dat er eten op tafel komt.

De receptie die gehouden zal worden bij Café-restaurant ‘De Maasstroom’ in ons dorp is

uitgesteld tot 5 april. Dit komt omdat Leen geopereerd gaat worden aan de knie in februari.

Ja 50 jaar getrouwd, het is allemaal erg snel gegaan. De tijd vliegt voorbij. “Ik was 19 jaar toen wij trouwden,” zegt Go.

Aan het einde van hun verhaal heeft Go nog wel een mooie opmerking: “Ik ben 50 jaar getrouwd,” zegt ze, “en Leen 25 jaar getrouwd, want Leen is de helft van ons huwelijk niet thuis geweest.”

Leuk om een artikel te schrijven over hun leven nu en de afgelopen 50 jaar.

Dirk Brugmans

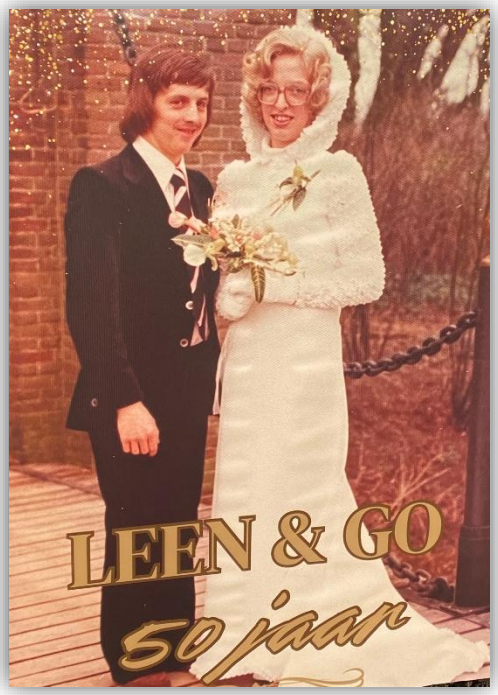

Ad en Cor van Hemert: 60 jaar getrouwd

Het was feest in huize Van Hemert aan de Hofstraat 14, want Ad en Cor van Hemert waren 5 februari van dit jaar 60 jaar getrouwd. En dat mocht iedereen weten want 60 jaar is een hele tijd. Als ik aanbel doet Cor, 80 jaar, de deur open en ontvangt mij hartelijk. In de kamer zit Ad, 79 jaar, te wachten. “Maar eerst koffie,” zegt Cor. Met een heerlijke warme appelpunt die Ad bij de COOP had gehaald. Echt gezellig bij de familie Van Hemert, die ik al zoveel jaren ken.
Ad is geboren in Nieuwaal en Cor is een echte Hèmerse, geboren aan de Maasdijk, in een huisje dat achter de Maasstroom heeft gestaan. Er werden 4 kinderen geboren. Wim woont met zijn gezin in Aalst, Ton in Ammerzoden, Jack in Nederhemert en Natasja woont in Duitsland, gemeente Meindersen. Ad en Cor hebben 10 kleinkinderen en 1 achterkleinkind. Toen ze trouwden zijn ze eerst in een huis aan de

Tuinstraat gaan wonen. Vanaf 1967 wonen ze in de Hofstraat.
Als wij terugkijken met het echtpaar, dan hebben zij ook al veel meegemaakt in het leven. Cor heeft drie keer een hersensinfarct gehad. “De tweede keer was in Katwijk,” vertelt Cor, “dat weet ik nog goed. Wij wilden gaan fietsen, maar ik sprak zo raar en voelde mij niet goed. Ik werd met spoed opgenomen in het ziekenhuis te Leiden.” “Mijn korte geheugen is af en toe weg, maar dat kan ook bij de leeftijd horen,” zegt Cor.
Het echtpaar is nog actief bezig. Cor organiseert met Ad vanaf april tot september vanuit de fietsclub TOP- fietsmiddagen die goed bezocht worden (zie elders in deze krant).
Ze zijn ook vrijwilligers van het klompenpad. Twee keer per jaar lopen Ad en Cor het pad na om schoon te houden en na te kijken of de route nog klopt.
Ad vertelt dat hij te maken kreeg met nierkanker. Tien jaar geleden is er een nier verwijderd, maar hij is nu gelukkig helemaal schoon.
Samen hebben ze met de caravan achter de auto heel Europa doorkruist. Toen Ad pensioen kreeg, bleven ze in de zomer wel 5 weken weg, genieten van de schoonheid in Europa. Een zuster van Cor, Teuntje met haar man uit Ammerzoden, gingen ook altijd mee. Ook met auto en caravan. “Het was altijd zo gezellig!” Maar noodgedwongen is de caravan verkocht, want Ad kreeg oogproblemen en ging slechter zien. Hij heeft zijn rijbewijs weer verlengd gekregen. “Maar,” zegt Ad: “ik rijd overal nog naar toe, maar niet meer in de avond.”
Een andere zuster van Cor, Gerda en haar man Kees, nemen Ad en Cor elk jaar mee om een dagje uit te gaan. Ook hun schoonzuster Coby uit de Heuf gaat dan mee. Ze bezoeken dan een keer een dierentuin en dan weer een dagje Texel of Zeeland. Ook bedevaartsoorden in het buitenland worden wel eens bezocht.
“Een dagindeling dat hebben wij eigenlijk niet.” ”Maar,” zegt Ad: “Cor moet eerst altijd ‘s morgens de krant lezen. Dan gaan wij aan het ontbijt en worden soms plannen gemaakt voor die dag.”
Cor zorgt voor het eten en het huishouden en Ad is in de zomer veel in zijn groentetuin te vinden, wat hij graag doet.
Ze hebben ook een dochter Natasja met haar man Walter. Daar gaan Ad en Cor wat over vertellen. In 1997 maakten hun dochter en schoonzoon een wereldreis van 16 maanden per fiets. Ad en Cor dachten toen veel aan hen, want ja, een wereldreis op de fiets dat is heel wat. Er waren toen nog weinig mobieltjes dus ook weinig contact. Maar toen op een dag gebeurde er wat. Cor was naar de bijeenkomt van de creatieve club in het Dorpshuis en Ad maakte een wandeling en kwam zijn zoon met zijn gezin tegen en de zoon zei: “Hé pa, zullen we even bij jou thuis een bakkie koffie drinken?” Want ja, die zoon wist meer!
Toen ze bij Ad thuis aan de koffie zaten, ging de voordeurbel en Ad deed open. Wie stond daar voor hem? Henny Huisman!! Ad dacht dat hij een prijs gewonnen had, maar dat was niet zo. Daar kwam hij later wel achter. Cor was in het dorpshuis en Henny zei: “Nou, dan gaan wij die halen.” En zo gezegd, zo gedaan. Een korte tijd later kwamen ze weer terug naar de Hofstraat. En toen vertelde Henny Huisman waarom hij daar was. Ze hadden een surprise-show gewonnen! En weer dacht Ad ”Wij hebben wat gewonnen!” “Nee,” zei Henny Huisman, “ik heb iets veel mooiers voor jullie.” En hij ging vertellen en vragen over hun dochter die samen met haar man nu op wereldreis was en dat er nu even weinig contact was tussen hen en hun ouders. “Nou,” zei Henny Huisman “dan heb ik een verrassing voor jullie, want jullie dochter staat samen met haar man buiten op jullie te wachten!”
Nou beste lezers dat was een weerzien zeg, dat ze hun dochter en schoonzoon in de armen konden sluiten.

De dames van de creatieve club in Nederhemert waar Henny Huisman op bezoek kwam. Op de foto staan o.a. Cor, Gerda, Teuni (drie zussen) en Go, Sofia en Lia.

Gerda, de zuster van Cor, had dit allemaal geregeld. Natasja en haar man zijn 14 dagen bij hun ouders gebleven en toen hebben ze hun wereldreis per fiets weer hervat. “Dat was geweldig!” zei Cor. En Ad: “Dat zal altijd bij ons blijven als heinnering, zo mooi!”

Er was ook een receptie. Die werd gehouden op zaterdag 8 februari in dorpshuis De Gaarde waar veel familieleden en vrienden dit echtpaar kwamen feliciteren.
Aan het einde van het verhaal over Ad en Cor wil het echtpaar nog wel wat kwijt: “Wij zijn dankbaar dat wij 60 jaar getrouwd mogen zijn en ook dat wij nog samen mogen zijn. Dat is niet vanzelfsprekend. Wij hopen nog wel op een woning in de Maastuinen,” zegt Ad, “maar ja, dat is voorlopig maar dagdromen.”
Fijn om een artikel te maken over en van dit echtpaar, het was er zo gezellig. Ik maak buiten nog een foto van hen en neem afscheid.

Dirk Brugmans

60 jaar getrouwd: Henk en Ria Hobé

Op de seniorenmiddag in het dorpshuis ontmoeten mijn vrouw en ik Henk en Ria Hobé die sinds 2018 aan de Ormelingstraat 32 wonen. Wij maakten kennis en raakten met hen aan de praat. Zo kwam ik er achter dat Henk en Ria dinsdag 11 februari 60 jaar getrouwd waren. Wij werden uitgenodigd om op bezoek te komen. Samen met mijn vrouw, op een koude vrijdagmiddag in februari, ging ik daar op bezoek.

Gelijk onder het koffie drinken maar wat gegevens verzameld, want dit echtpaar wilde wel in de dorpskrant.
Ze hebben 4 kinderen, Joyce, Tanja, Ellen en Marc. Twee wonen er in Friesland en twee wonen dichterbij in de omgeving. Het echtpaar heeft 9 kleinkinderen en 7 achterkleinkinderen, dus het is een grote familie geworden.

Ja, alweer 8 jaar wonen ze in Nederhemert. Daarvoor woonden ze in Workum in Friesland. Dit is hun 9e woning, dus ze zijn veel verhuisd. “Maar nu niet meer, hoor,” zegt het echtpaar, “nu blijven wij hier.”
Henk komt van geboorte uit Hilversum en Ria uit Haarlem. Ze hebben best veel contact in de buurt met verschillende mensen. Ze gaan eens in de maand naar bijeenkomsten van de Seniorenvereniging op dinsdagmiddag en ook gaan ze op donderdagmorgen koffiedrinken in het dorpshuis, wat de seniorenvereniging ook organiseert. Daar leer je ook weer mensen kennen.

De 83-jarige Henk rijdt nog overal naar toe met zijn auto, zelfs nog naar Friesland. “Ik rijd graag auto,” zegt hij.
Als hobby leest Henk graag. Ook tv-kijken en slapen op de bank. Ook al staat de tv aan, Henk slaapt overal doorheen!
Hij was vroeger voor zijn werk handelsagent in baby- en kleuterartikelen. Dat is een vertegenwoordiger die bij mensen komt die een winkel hebben. Zes keer per jaar gingen Henk en Ria toen beurzen af in Duitsland, Engeland en ook in Nederland. Dat was een mooie tijd.

Henk heeft artritus en gaat 2 keer in de week trainen bij de fysio op een loopband. Ria die is met haar hobby’s actief bezig: puzzelen, haken/breien en schilderen.
Op vakantie gingen ze samen altijd met de camper, soms verre reizen. Maar de camper is verkocht. Nu blijven ze dichter bij huis. Maar in 2023 hebben ze nog een grote rit met de trein gedaan naar Boedapest.
Ze gaan 4 keer per jaar naar twee van hun kinderen die in Friesland wonen en blijven daar dan een paar nachten slapen.

Henk ruimt buiten de rommel op en Ria doet het huishouden. “Maar als ik vraag aan Henk of hij dat of dat wil doen, dan doet hij dat hoor. Boodschappen doen wij samen en Henk rekent de boodschappen af. Ik vind dat een man als hoofd van het gezin moet afrekenen.” Thuis zet Ria de boodschappen weg, want dat samen doen haalt niks uit, vindt Ria.
Als ik over een bijzondere gebeurtenis begin, dan vertelt het echtpaar dat hun geloof tot God heel hun leven bepaalt. “Geloof de Bijbel,” zegt Ria, “want die geeft het juiste woord.”

Op zondagmorgen gaat het echtpaar naar de kerk in Den Bosch. Daar was het feest zondag 9 februari, want daar werd gevierd dat Henk en Ria 60 jaar getrouwd waren.

Op 9 maart geven de kinderen hun ouders nog een feest: “Maar dat wachten wij af,” zegt het echtpaar. “Wij weten hier verder niks van.”

Het echtpaar wil tenslotte aan het einde van dit artikel nog wel wat zeggen. “Het is een Zegen van de Heere dat wij al 60 jaar samen mogen zijn en dat God overal voor gezorgd heeft. Daar zijn wij zo dankbaar voor.”

Dirk Brugmans

Ik heb een hobby!

Levi de Bruin: Kickboxen

Hoe heet je en hoe oud ben je?
Ik ben Levi de Bruin en ik ben 9 jaar oud.

Welke sport beoefen je? En hoe lang doe je dat al?
Ik beoefen de sport kickboksen en ik doe het ongeveer anderhalf jaar.

Waarom heb je voor kickboksen gekozen? Wat vind je er leuk aan?
Ik was bij meerdere sporten wezen kijken en toen vond ik kickboksen het leukste. Eerst had ik een proefles gedaan, daarna ben ik elke week gaan boksen. Ik vind het leuk om lekker actief bezig te zijn en daar is kickboksen een goede sport voor.

Waar en bij wie volg je les?
In Hedel bij Zadero-Training volg ik les. Elke week ga ik op maandag of dondermiddag een uur kickboksen. Ik ga samen met 2 dorpsgenootjes.

Vertel eens wat je doet tijdens zo'n les? En met hoeveel kinderen volg je dan les?
We beginnen elke les met de warming-up. Vaak is dat in de vorm van een spelletje, bijvoorbeeld tikkertje en daarna maken we onze spieren los. Als we opgewarmd zijn, gaan we in 2-tallen oefenen op technieken met slaan, trappen en verdediging. Tussendoor krijgen we ook krachttraining met oefeningen zoals opdrukken, sit-ups, planken en burpees. Als laatste gaan we vaak nog sparren. Hierbij gaan we in 2-tallen rondes van 2 min. vechten om de oefeningen ook echt toe te passen. Tijdens een training zijn we vaak met zo'n 10 – 20 kinderen.

Bij de volwassenen heb je verschillende gewichtsklassen. Heb je die bij de jeugd ook? En als dat zo is, hoe gaat die verdeling dan?
Nee, bij de kinderen hebben we tijdens de training geen gewichtsklassen. Of die er voor jeugd wedstrijden wel zijn weet ik niet.

Doe je ook mee aan wedstrijden?
Nee, ik doe niet mee aan wedstrijden. Ik vind het fijn om actief te trainen, maar wedstrijden vechten vind ik niet nodig.

Is er een bepaalde bokser die je heel goed vindt en waarom?
Ik vind Rico Verhoeven de allerbeste bokser, hij is wereldkampioen in de zwaarste gewichtsklasse van kickboksen.

Nieuws van de senioren

We kunnen terugkijken op een mooie Kerstviering en een gezellige Nieuwjaarsreceptie. Vele dorpsgenoten waren erbij.

In februari werden we bijgepraat door Santé Partners over de komst van een ouderencentrum bij het pand van de Huisartsenpraktijk in Nederhemert. Wat Santé zoal doet en hoe en wanneer we een beroep op hen kunnen doen.
Vooruitkijkend, gaan we op 4 maart bonbons maken. Als u dit leest, is dit waarschijnlijk ook weer voorbij. Vorig jaar is deze workshop ook gedaan en toen hebben we met elkaar hier veel plezier aan beleefd en lekkere gevulde bonbons mee naar huis genomen. Op verzoek is deze workshop weer opgenomen in ons programma. Resultaten uit het verleden zijn geen garantie voor de toekomst...
Op 1 april 2025 (geen grap) staat de valpreventie op het programma. Welzijn Bommelerwaard vertelt hoe vallen voorkomen kan worden en waarom dit zo belangrijk is.

Dan wordt het mei. Zoals gebruikelijk wordt in de maand mei een middaguitje georganiseerd. Deze keer gaan we naar Dussen. Naar de klompenmakerij.
Klompenmakerij Den Dekker laat u het klompen maken beleven! Er is een gastvrij onthaal met koffie en iets lekkers. Parkeren kan voor de deur.
Wanneer u de klompenmakerij binnenkomt, stapt u terug in de nostalgische tijd. Na de koffie gaan we naar een demonstratie klompen maken.
U krijgt in de werkplaats te zien hoe een klomp wordt gemaakt uit een blok hout. Tevens wordt getoond hoe de motieven handmatig (net als vroeger) op de klompen worden getekend en hoe de naam en versiersels voor bijvoorbeeld een baby (ook weer handmatig) in de klomp worden gesneden.
Met veel humor en anekdotes is het absoluut geen saaie demonstratie. “De toon maakt de muziek!” Voor en/of na de demonstratie is er natuurlijk tijd genoeg om even in de winkel te snuffelen. De tijdsduur van zo’n bezoek is ongeveer 2 uur.
Op woensdag 12 juni staat ons jaarlijks uitje weer gepland. Ook dit jaar gaan we weer met de bus op stap. We lichten vast een tipje van de sluier op.
We gaan weer – op verzoek – met chauffeur Conny op reis. Dit jaar naar Noord–Brabant. We vertrekken rond 9 uur met de bus vanuit Nederhemert naar Het Aardbeienterras. Daar krijgen we koffie met aardbeien en uitleg over de aardbeienteelt. In de middag gaan we naar de Basiliek in Oudenbosch en kunnen we de botanische tuin ontdekken. Inclusief lunch tussen de middag en diner in de avond. Deze

reis is toegankelijk voor iedereen. Hoe en waar u zich kunt opgeven, eigen bijdrage in de kosten etc.? U wordt op de gebruikelijke wijze t.z.t. geïnformeerd.

Senioren Comité ontvangt mooie donatie van Stichting Heerlijkheid Nederhemert

In dienst van de mooie Heerlijkheid Nederhemert

Onlangs werd ons comité aangenaam verrast door een toezegging van de Stichting Heerlijkheid Nederhemert. De komende 3 jaren ontvangen wij van deze Stichting jaarlijks een toelage van 1000 Euro! Het is met dankbaarheid dat wij dit kunnen melden. Voor het jaar 2025 willen wij dit bedrag vooral gebruiken om ons jaarlijkse reisje in juni voor onze deelnemers betaalbaar te houden; u betaalt dan dus minder dan de werkelijke kosten, net als in 2024. De Stichting Heerlijkheid Nederhemert is een onlangs opgerichte Stichting die als doel heeft het bevorderen en ondersteunen van alles wat betrekking heeft op de voormalige Heerlijkheid Nederhemert met Bern en haar bewoners. Zij wordt voornamelijk gevoed door de familie Van Wassenaer. Het bestuur van de Stichting bestaat uit 5 personen. Naast de familie van Wassenaer maken Kees Oomen als vertegenwoordiger van Nederhemert-Noord en Walter Esch namens Nederhemert-Zuid deel uit van het bestuur. Voor meer details van de Stichting kunt u kijken op haar website: www.heerlijkheidnederhemert.nl. Uiteraard kunt u voor vragen ook terecht bij één van de bestuursleden.

Foto's: Adrie de Putter

20 vragen aan.... Martine van der Vliet

20 vragen aan...

1. **Naam:** Martine van der Vliet

2. **Adres:** Nijverheidstraat 10a, Nederhemert

3. **Geboorteplaats en datum:** Nederhemert 10-12-1997

4. **Beroep/opleiding en waarom doe je dit:** Ik werk op kinderdagverblijf ‘De Schat’ in Wijk en Aalburg op een peutergroep. Ook volg ik nog de opleiding AD pedagogisch-educatief-professional aan de Fontys in Den Bosch. Met deze opleiding kan ik pedagogisch coach en beleidsmedewerker worden binnen de kinderopvang. Ik ben dit werk gaan doen, omdat ik het erg leuk vind om met kinderen te werken en dan vooral de kinderen die wat extra aandacht nodig hebben.

5. ***Relatie*:** vrijgezel

6. ***Hobby’s*:** In mijn vrije tijd geef ik turnles bij S.V. Hamarithi. Dit is dan ook wel mijn grootste hobby. Wel heb ik de keuze gemaakt om aan het einde van dit seizoen te stoppen, omdat ik het niet meer gecombineerd krijg. Verder ga ik er graag op uit met vriendinnen, even een hapje eten of op stap.

7. ***Lievelingsmuziek*:** Ik heb niet echt lievelingsmuziek ik luister echt naar van alles.

8. ***Favoriete lectuur/boeken/film/serie:*** Lezen doe ik heel weinig, wel luister ik graag naar een luisterboek of podcast en kijk ik een film of serie. En dan het liefste misdaad.

9. ***Doe je aan sport, zo ja welke sport en wat is er zo leuk aan*:** Ik fitness elke week en ga eens in de zoveel tijd padellen. Fitnessen doe ik vooral om fysiek sterk te blijven en padellen vind ik heel gezellig.

10. ***Lievelingseten*:** Sushi

11. ***Waar ben je trots op in je leven*:** Ik ben trots op het werk wat ik doe en ook op alle turnsters van S.V. Hamarithi om samen hun doelen te bereiken bij het turnen.

12. ***Mooiste/leukste vakantieplek*:** Ik vind heel veel plekken leuk maar als ik dan echt moet kiezen

vind ik Ibiza echt prachtig. Een hele fijne sfeer.

13. ***Heb je ergens spijt van:*** Nee, ik kan niet iets bedenken waar ik spijt van heb.

14. ***Wie bewonder je het meest en waarom:*** Ik bewonder dan toch mijn ouders het meeste. Dat ze samen onze timmerfabriek zo hebben opgebouwd tot een goed lopend bedrijf waar ze elke dag hun best voor doen. Daar ben ik dan ook echt trots op.

15. ***Leukste jeugdherinnering:*** Samen met mijn buurjongen hutten bouwen en altijd buiten bezig zijn.

16. ***Wie wil je ooit nog eens ontmoeten:*** Dat zou ik niet weten

17. ***Waar voel je je het meest bij betrokken:*** Ik voel me erg betrokken bij mijn werk en ook bij S.V. Hamarithi

18. ***Wat zou je direct aanpakken als je een poosje burgemeester van Nederhemert zou zijn:*** Ik zou als eerst een ingerichte turnhal met een blokkenbak neerzetten. Zodat Hamarithi, maar ook andere turnverenigingen optimaal kunnen trainen om zo samen nog meer doelen te kunnen bereiken. En je niet elke training de zaal hoeft op te bouwen en af te breken, maar de trainingstijd optimaal benut kan worden.
    Samen met GTV Ammerzoden en GTV Argos (Zaltbommel) hebben wij een samenwerking, namelijk Samen Turnen Bommelerwaard. Nu trainen we al één keer per maand samen en turnen we samen in teamverband onze wedstrijd. Wanneer we een ingerichte turnhal zouden hebben kunnen we nog vaker samen trainen.

19. ***Wat vind je het leukste aan Nederhemert:*** Ik vind het mooie aan Nederhemert dat je er eigenlijk alles hebt. Dus een echt zelfvoorzienend dorp is.

20. ***Aan wie moeten wij de volgende keer de 20 vragen stellen:*** Aan Anouk van der Meijden

van een schippersvrouw

‘Gaan we nog naar zee vanmiddag?’ ‘Wat mij betreft wel, is toch leuk voor Eefke. Het is wel koud maar het is maar eventjes,’ reageer ik.

Het is zaterdagmiddag als we met het schip bij de tweede Maasvlakte in Rotterdam weekend gaan houden. In Basel is het schip beladen met veevoer om maandag in Rotterdam te lossen. Aansluitend moeten we bij hetzelfde bedrijf uit een coaster veevoer laden voor naar Stuttgart. Een uurtje later staan we bij de zee en terwijl Eefke schelpen aan het zoeken is, zoekt Pip het strand af op zoek naar een tak. Als Eefke het te koud vindt worden, gaan we weer terug naar het schip. Haar wangen en handen zijn er rood van, maar het enthousiasme is er niet minder om. Ze is maar wat trots op haar schelpen.

Het is maandagochtend als Albert om 10:00 uur wordt gebeld dat ze om 13:00 uur willen gaan lossen. ‘Hoe gaan we dat doen met het eten? Want de auto moet er ook nog opgezet worden bij de autosteiger,’ vraag ik. ‘Eerst maar de auto erop zetten en dan eten, denk ik. Dan vaar ik er wel rustig naar toe en laat ik het schip daar drijven,’ reageert Albert. Wanneer we eenmaal voor het kraanschip liggen, wordt er vanaf de kade geroepen dat onze lading in een bak gelost moet worden. Ze zijn de bak nu aan het ophalen met een duwboot, die moet tegen het kraanschip aan en daarnaast wij. Het is bijna 14:00 uur voordat de eerste knijper uit het ruim gaat. ‘Wow, grote kraan,’ zegt Eefke als ze de knijper ziet. Met zo’n grote knijper gaat het lossen snel. Om 16:30 uur zijn we alweer leeg.

De coaster waar we uit moet laden, ligt achter ons te wachten. ‘Ze halen nu de bak weg, dan moet eerst de coaster tegen het kraanpanton. Daartegen komt een ponton met een weegtoren en daar tegenaan moeten wij weer,’ zegt Albert als hij de stuurhut in komt. ‘Dan ga ik vlug eten maken, misschien dat ik nog net op tijd ben voor het laden.’ Maar helaas, het eten is bijna gaar als Albert roept dat we er tegenaan kunnen komen. Eefke staat alweer achter haar vader in de stuurstoel over zijn schouder mee te kijken en te wijzen wat ze allemaal ziet.

Met ijzerdraden wordt ons schip vastgelegd op het ponton. Via de ijzerdraden kunnen ze het schip verhalen en zo op de juiste plaatst laden. Zodra we vast liggen, loop ik naar beneden om het eten op te scheppen. Er gaat een trilling door het schip wanneer de lading in het ruim valt. Via een pijp wordt ons schip beladen. Het gaat heel erg hard. Via het marifoontje zeg ik tegen Albert dat hij kan komen eten, maar hij heeft maar weinig tijd. Snel eet hij zijn eten op om daarna weer naar buiten te gaan. In anderhalf uur tijd zijn we beladen met 1300 ton veevoer. De ijzerdraden worden verwijderd, Albert legt de laatste luiken dicht en ik vaar ondertussen richting de oude Maas. In Dordrecht wordt er nog water en gasolie getankt om de volgende dag koers te zetten richting de Neckar.

Vrijdagochtend om half 8 arriveren we bij de eerste sluis van de Neckar. Daar gaan we, nog 23 sluizen te gaan in twee dagen. ‘Het aftellen kan beginnen,’ zeg ik als we eindelijk nog 10 sluizen te gaan hebben die zaterdag. Het weer is heerlijk, Eefke is druk in de weer met haar loopfiets en Pip rent maar achter haar aan. ‘Mama, kijk daar, de koning,’ roept ze al wijzend als ze een kasteeltje op een berg ziet staan. De Neckar vind ik altijd een prachtig vaargebied, ook al is het een drukte met al die sluizen.

Om half twee zijn we bij sluis Hofen. ‘Deze maak jij maar een keer vast hoor,’ zeg ik tegen Albert. Met tien minuten is de sluis alweer boven. Tegelijkertijd dat Albert de stuurhut in komt lopen, roept de sluismeester op. Ik hoor een lang verhaal waar ik weinig van versta, behalve het woord ‘gesperrt’. Dat betekent weinig goeds, helemaal als Albert vraagt of we boven de sluis mogen gaan liggen. Zodra hij de marifoon neerlegt kijk ik hem vragend aan. ‘Weekend,’ zegt Albert alleen maar. ‘Hoezo? Wat is er aan de hand dan?’ vraag ik. ‘Ze hebben een bom gevonden onder een brug in dit stukje naar de volgende sluis. Dus dit gedeelte is afgesloten.

Er zijn mensen onderweg. Zodra ze meer weten, roepen ze op via de marifoon.’ ‘Nou zeg, nog twee sluizen moesten we hè, dan waren we er gewoon!’
De sluismeester roept nogmaals op om het telefoonnummer van Albert en zegt dat er op loopafstand een supermarkt is. En zo zijn we die zaterdagmiddag onverwacht op weg naar de supermarkt. Stiekem ook weer fijn om zo voor het weekend nog even een aantal dingetjes in huis te kunnen halen. Want aan boord is ‘op’ ook echt op. In de rij van de kassa gaat Albert zijn telefoon over, het is de sluismeester die ons meldt dat alles weer vrijgegeven is en het loos alarm is geweest.
Eenmaal terug aan boord, wordt vlug de motor gestart en de touwen losgegooid. ‘Als het een beetje meevalt, kunnen we toch nog beneden eten,’ zegt Albert tegen me als we eenmaal de volgende sluis door zijn. ‘Nog 3 kilometer, dan is de volgende sluis er weer. Ik zal vast de gevulde courgette maken, dan kunnen we eten zodra we in Stuttgart zijn denk ik.’ Het staat net in de oven als Albert weer roept dat we bij de sluis zijn. Vlug stop ik nog de stekker van de frietpan in het stopcontact en ga naar buiten om een touw te zetten. Zodra we boven zijn, is de loskade een kilometer na de sluis. Beneden maak ik alles gereed voor het eten en zodra het schip aangemeerd is, kunnen we eten.

Eindelijk weekend na een bewogen dag! Maandag en dinsdagochtend wordt het schip gelost, woendag weer beladen met grind en dan gaan we al de sluizen weer terug om in Nijmegen te lossen. Op het moment van schrijven zijn we bezig met de laatste reis voordat we in Nederhemert hopen aan te meren in afwachting van ons tweede kindje!

Jannie Bernouw – van Genderen

Redactie: Inmiddels is zoon Hein geboren.

Koren: Una Cantare Deo & S-Amen

Vorig jaar na de zomervakantie zijn we gestart met een gemengd koor in Nederhemert. We noemen ons koor: 'Una Cantare Deo' wat Latijn is en vrij vertaald betekent dat we samen zingen tot Gods eer. We zijn een gezellige club mensen die van zingen houden. Inmiddels hebben zich een aantal meisjes, Mirjam Struijk en Rachel van den Berg bij ons aangesloten, die naast organiste Erna Struijk tijdens de kooravond ons begeleiden met dwarsfluit en piano. Ook blaast één van de leden met de bugel mee. Er is tijdens de kooravond veel ruimte om te zingen en ook om elkaar te ontmoeten in een ontspannen sfeer. Het gemengd koor heeft ongeveer 25 leden.

In december hadden we onze eerste uitvoering. Na de uitvoering hebben we weer een aantal nieuwe leden mogen verwelkomen. Daar waren we heel blij mee. We kijken nu vooral uit naar een aantal mannen die ons koor zouden willen versterken.

Na de kerstvakantie is er ook gestart met een kinderkoor. Dit koor heeft de naam 'S-Amen'. Dit betekent evenals het volwassen koor, vrij vertaald, ook samen zingen tot Gods eer. We zingen samen zo dat het vast en zeker tot Gods eer mag zijn. Het kinderkoor heeft binnenkort hun eerste uitvoering in de kerk van Uitwijk. Inmiddels hebben we ruim 40 leden op het kinderkoor.

Het gemengd koor hoopt D.V. 8 april in 't Slot te zingen en de kinderen zijn uitgenodigd om in de kerk van Nieuwaal te zingen op 19 april D.V.
Op D.V. 29 maart in Uitwijk en op 15 april in dorpshuis De Gaarde hebben we 2 uitvoeringen rond Lijdenstijd en Pasen. Beide uitvoeringen zijn met het gemengde koor Una Cantare Deo en met het nieuwe kinderkoor S-Amen. De uitvoering op 15 april begint om 19.00 uur en duurt ongeveer een uur.

Nieuwe leden: Welkom!
Luisteren naar de koren in Nederhemert: D.V. dinsdagavond 15 april a.s. om 19.00 uur in De Gaarde

Irritant tikt de klok. Het is verder stil in huis. Op de achtergrond het tikken op het toetsenbord in de werkkamer waar nog gewerkt wordt. Zo oud zijn ze nu ook weer niet. Nog niet bejaard. Nog niet met pensioen.

Kinderen vulden vroeger het huis. Dat werd gevuld met gelach, geruzie om niks, kinderzang, geschreeuw, samen muziek maken, bakken lego door de kamer en wekelijks de geur van versgebakken pannenkoeken.

Nu is er alleen nog het zachte tikken van de klok en de herinneringen die door de kamers dwalen. De kinderen zijn volwassen, uitgevlogen, hun eigen weg zoekend in een wereld die niet altijd even veilig aanvoelt.

Was het gisteren dat ik ze in mijn armen hield? Kleine baby's, lieve vingertjes, roze teentjes en oh dat schattige babyhuiltje. Naast het genieten was er ook al de angst voor wat de toekomst zou brengen. Toen de oudste net geboren was, begon de Golfoorlog. Daar zat je dan met je grootste schat op schoot. Het nieuws bracht beelden van raketten, vuurzeeën en vluchtende mensen. Hoe kon ik de kinderen beschermen tegen een wereld die zo kon zijn?

Er volgden jaren waarin het druk was. Het gezin slokte alle tijd op die er was. Gulzig en met grote happen vraten de uren door de tijd. We groeven een zandbak, plaatsten een schommel. We haalden adem en ze waren het alweer ontgroeid. We ruimden alles weer op. Achter de schuur staan deze herinneringen nog van inmiddels alweer jaren geleden.

Er kwamen scooters en auto's, vrienden en vriendinnen. Gezelligheid, lawaai. Avonden vol mensen, kampvuren, gelach en mooie gesprekken. Zorgen om het thuiskomen, soms diep in de nacht: wéér doorwaakte nachten net als toen ze klein waren. Maar er waren ook veel leuke contacten overal vandaan.

Toen kwamen er mogelijke partners. Ze groeiden van 'misschien' na verloop van tijd naar 'zeker weten'. Er werd getrouwd of verhuisd. En toen was het huis weer net zo leeg als jaren geleden voor ze er waren. Toen er nog geen weet was van hoe het zou zijn. En nu is er alweer de herinnering. Heel veel herinnering.

In een wereld vol nieuwe dreiging zijn zíj inmiddels net zo oud als toen ik ze in mijn armen hield, toen de oorlogsdreiging uit het Midden-Oosten kwam.

Is er veel veranderd? Is de mens veranderd?

Inmiddels jaren later, zie ik opnieuw een wereld vol dreiging. Oorlogen, conflicten, onzekerheden. De kinderen zijn volwassen, maken nu op hun beurt eigen keuzes. Hebben ook angsten en weten niet hoe de toekomst zal zijn. Ik wil ze beschermen, net als toen, maar mijn handen reiken niet zo ver. Ze moeten het nu zelf doen.

Wat kan ik? Ik kan de wereld niet veranderen. Ik kon de kleine kinderen misschien beschermen, voor ze zorgen, maar verder moest ik ze overgeven in de genade van hun Schepper. Ik kan de inmiddels volwassen kinderen ook niet beschermen. Zij zorgen voor zichzelf. Wat rest is bidden en de zorgen in de handen leggen van Hem die alles bestuurt. Voor Wie het nooit uit de hand loopt.

Het huis mag dan leeg zijn, ze blijven wel komen met al hun verhalen, zorgen en plezier. Want uiteindelijk zijn ze nooit écht alleen

en ik ook niet.

In 1976 lieten wij een nieuwe stal bouwen, dus vanaf dat jaar kwamen er geen koeien en hooi meer in. In 1956 werd er een kippenhok gebouwd en daarom verhuisde de oude poepdoos van buiten naar binnen het kippenhok in. Daar kwam ook een stortbak in die alles weg spoelde. Toen in 1976 de koeien niet meer in het boerderijtje kwamen, werd het gemak en een douche in de oude stal gebouwd waar het tot op heden nog is. Nu geen last meer van een doorzakkende hooizolder en er hing in het vervolg een frisse lucht. In de zomer stond er een tafel met wat stoelen in het achterhuis en aten we daar, zodat de achterkamer wat schoner bleef. Mijn moeder heeft daar wat op haar knieën gekropen om met stoffer en blik de vloer te vegen. Eindelijk werd ze daarvan verlost toen er een stofzuiger kwam.

Tot 1967 molk ik de koeien met de hand. Van een boer die naar een ruilverkavelingsboerderij ging, kreeg ik een melkmachinebenzinemotor. Omdat de remmen van mijn VW-bus het niet zo goed meer deden, heb ik daar deze motor ingebouwd. En er een buis aangelast om de koeien met een kopriempje aan vast te zetten. Er zat een nadeel aan, want je kon hem niet alleen verplaatsen. Een ander moest die bus sturen. Als het spul over de openbare weg moest, was dat voor mij zenuwslopend, want mijn vader keek overal naar behalve waar hij reed. Je zou er echt de grootste ongelukken mee gekregen hebben. Wat was ik later blij toen ik een melkwagen had gekocht die vast aan de tractor zat.
Enkele jaren geleden wilden wij op dit huis een geheel nieuw dak plaatsen. De rietdekker die het aangenomen had kon wel rietdekken, maar de nieuwe spanten liet hij altijd door een aannemer doen. “Dan zoek ik zelf wel een aannemer.” Dat was goed en zo geschiedde. Later was ik hier wel blij mee, want een rietdekker gaat over de muren zo die staan. Maar de aannemer maakte de bovenkant van de muren eerst waterpas. Toen heeft de aannemer gelijk een nieuwe vloer op de achterzolder gelegd. Later heeft onze schoonzoon daar twee prachtige slaapkamers op gebouwd. Aan de voorkant van het dak heb ik nog herinneringen. Ik denk dat ik ongeveer 8 jaar was toen mijn vader aan de buitenkant van de dijk het riet had gekocht. Hij moest het zelf oogsten. Mijn vader bond het op bossen en legde die boven aan de dijk. Die moest ik als de school uit was met een geleende handkar naar huis rijden. De rietdekkers waren er niet zo blij mee, want zij hadden het riet liever zelf geleverd.

De voordeur ging alleen open met de voor- en najaars-schoonmaak en met trouw en rouw. Tijdens die schoonmaakbeurten werd er aan iedere kamer een volle dag besteed. Alles werd naar buiten gesjouwd. Soms werd er ook nog nieuw behang op de muren geplakt of wat nieuwe verf op de raamkozijnen, deuren of plafond. Hele ondernemingen. In de slaapkamer werden de dekens van bed gehaald en aan de waslijn opgehangen om te luchten. Ik kon er nooit over uit dat die dekens ‘s avonds op bed zo’n aparte geur hadden. Ja, die dekens hadden natuurlijk de dag van hun leven. Een half jaar op bed gelegen en dan onverwachts van bed gerukt en opgehangen. Het zal je maar overkomen.

Als ik aan alles terugdenk dan heeft dit boerderijtje toch veel meegemaakt. In 1770 gebouwd, in 1861 tot het dak in het water en ijs gestaan, de Tweede Wereldoorlog doorstaan, ondanks dat in de winter van 1944 tot mei 1945 hier het front was, en daarna ook 20 jaar vakantiegangers geherbergd.
Gelukkig kunnen de muren niet spreken, anders zouden we jaren kunnen luisteren wat zij te vertellen hadden.

Gijs van de Werken

Het bakkersbakfietsdrama

Bakfietsdrama

In en vlak na de Tweede Wereldoorlog reden er veel meer vehikels rond dan nu. Zoals een fiets- en handkar, bakfiets, hondenkarren, paarden- en ponywagens. Hier een verhaal wat ik ooit eens mee gemaakt heb met een bakkersbakfiets. Bij ons in het dorp was een bakkerij al zo vooruitstrevend dat de eigenaar een motortje had laten plaatsen op de bagagedrager van de bakfiets, waar de bakkersknecht mee het dorp in ging om brood rond te brengen. Op een mooie zonnige middag, ik denk dat ik toen ongeveer elf jaar oud was, liep ik richting het Veerhuis. Ik was net de molen gepasseerd toen die bakkersknecht mij inhaalde met die bakfiets. Een eindje verder stopte hij, deed de klep open, laadde wat brood in zijn mand en liep een trap af om daar bij enkele huizen wat brood te bezorgen.

Intussen was ik bij die bakfiets aangekomen en bekeek ik hoe zoiets werkte. Ik dacht: als ik die handrem die onder het zadel zit omlaag doe, dan kan ik er misschien wel mee rijden. Ik zag wel dat mijn beentjes te kort waren om bij de trappers te kunnen, maar dat vond ik geen probleem, want met alleen maar duwen was ik al tevreden. Nu zat er aan de bak van de bakfiets een U-vormig ijzer. Als je dat achterover trok, paste deze precies om de stang waar het zadel op zat. Dus als die beveiliging erop zat kon je niet sturen.

Ik trok de combinatie van de handrem en ging vervolgens aan het duwen. Dat ging vanzelf. Maar het gevaarte ging steeds meer naar rechts. Ik maar duwen om hem naar links te krijgen, maar dat ging niet want de beveiliging blokkeerde dat. Had ik nog maar de tegenwoordigheid van geest gehad om hem op de handrem te trekken, dan was het misschien nog goed afgelopen. Het linkerwiel reed nog in de berm, maar de rechterkant helde over in het talud. Daar lag een stoepje naast van ongeveer 1 meter breed om met de fiets dat stoepje langs het talud op en af te rijden. Uiteindelijk hing ik met mijn hele gewicht aan die bakfiets om hem tot stilstand te krijgen, maar dat lukte niet. Die bakfiets kantelde en belandde op dat stoepje met alle drie de wielen in de lucht en het deksel en zadel onder. Er begon benzine uit het tankje van de motor te druppen. Ik was in alle staten.

Ik keek naar rechts en dacht: als ik die kant op ren naar huis, dan ziet die bakkersknecht mij en weet hij gelijk dat ik de dader ben. Dus ik keek naar links, naar het Veerhuis. Daar draait de dijk iets naar rechts, dus als ik daarheen zou rennen dan kan de knecht mij niet meer zien. Dus ik die kant op en rennen. Tenslotte rechtsaf, de Molenstraat in en daarna door de Heuf op huis aan. Naar binnen gaan zag ik niet zitten, want als die bakkersknecht mij kwam opzoeken kon ik geen kant meer op. Daarom bleef ik buiten achter de schuur staan en hield een oogje in het zeil. Ik dacht: als hij mij te pakken krijgt, breekt hij al mijn jonge botjes.

Er zijn maar weinig mensen in mijn leven geweest waar ik dit aan verteld heb. Waarom weet ik niet. Zelfs mijn vader, waar ik jarenlang mee hebt samengewerkt en waar ik geen geheimen voor had, heeft dit verhaal nooit gehoord. Mijn vermoeden is dat ik mij vreselijk schaamde voor wat ik gepresteerd had en het daarom voor mijzelf hield. Terwijl ik dit schrijf, bedenk ik me dat ik die bakkersknecht nooit heb gevraagd hoe ze die bakfiets weer op z'n wielen hebben gekregen.

Over dit stukje heb ik contact gehad met een zoon van de bakker die in Canada woont. Hij kon er zich niets meer van herinneren. Hij schreef mij wel dat diezelfde bakkersknecht bij een klant aan de Nederhemertsekade met zijn benzinemotortje met hoge snelheid tegen een garagedeur op was geknald.
Het zal je kar maar wezen!

Gijs van de Werken

Ingezonden brieven

Beste mensen, een wel wat late rectie op het decembernummer 2024, maar ik waag het er toch maar op. Op bladzijde 60 en 61 schrijft Gijs van de Werken over de “oude muziektent”. Bij het artikel staat een foto met gebouw en een groepje dames.

Die dames zijn cursisten van een kookcursus en mijn moeder -Trui Hobo – was één van hen. Zij staat ook op deze foto. Deze foto zal genomen zijn zo rond 1930, mijn moeder werd geboren in 1913. Eén van haar medecursisten was Truus Bakker, later getrouwd met Gijbert Honcoop uit Wellseind.
Dergelijke cursussen, meestal “ambulante kookcursussen” genoemd, werden gegeven op het platteland waar in die tijd de opleidingsmogelijkheden vooral voor meisjes beperkt waren. Volgens mijn moeder nam de kooklerares alle spullen zoals pannen en een petroleumstel mee in de bus. Ik geloof dat de cursisten de meeste ingrediënten zelf moesten meenemen. Het kookboekje van die cursus heb ik nog. Er staan voor die tijd heel moderne dingen in zoals “lemon-curd”. Ook kregen ze voedingsleer, toen al het advies om veel groenten te eten en niet te vet te koken. Voor bruine jus bij het vlees moest de verhouding 1/3^{e} vet en 2/3^{e} bruin zijn. Bij opoe was het half om half.

Het schoonmaken van melkemmers, bussen en de teems kwam aan de orde. De melkemmers níet met vuil slootwater schoonmaken, eerst met schoon koud water omspoelen en dan met sodawater! “Bij direct spoelen met warm water stolt de albumine, het melkeiwit” leerde ik van haar.

Ik geloof wel dat die cursus gegeven werd in de “naaischool”. Ik ben er altijd van uit gegaan dat de lessen in dat “gebouwtje op palen” werden gegeven maar uit het artikel begrijp ik dat dit de muziektent is.
Toen mijn moeder van de lagere school kwam, ik meen dat ze toen nog acht jaar naar de lagere school gingen, dus zo rond 1925, was er in Heusden pas een Muloschool opgericht. Ene juffrouw Knoop - zuster van de bekende - kwam bij opoe en opa vragen of Truike naar de MULO mocht. Maar opoe sprak de gedenkwaardige woorden: “Dat is niet voor ons soort mensen….” Mijn moeder heeft dat haar leven lang betreurd. Hoewel er in Nederhemert een naaischool was, ging mijn moeder naar Ammerzoden om bij de nonnen naaien te leren. Die opleiding stond bekend als gedegen en erg goed. Maar ook degelijk! De cursisten moesten o.a. een katoenen hemd maken met de sluiting op de schouders. De reden? Dan kon je je volgens soeur Marie tenminste fatsoenlijk omkleden: schone hemd over het vuile, knoopjes losmaken en het vuile hemd laten zakken, zo stond je nooit in je blootje!
Toen was de verzuiling in het onderwijs kennelijk niet aan de orde.
Tja, tijden hebben tijden…

In de stukjes van Gijs herleeft het verleden. Hij schreef laatst over de lagere school. Ik denk dat wij tegelijkertijd die school hebben doorlopen.
Omdat ik ga verhuizen ben ik aan het opruimen en kwam mijn oude schoolrapporten tegen. Wij kregen cijfers voor allerlei vakken, ook voor vlijt en gedrag. Toen pas viel het mij op dat ik de hele schoolperiode een zes kreeg voor “lichamelijke oefening”. We hebben nooit gymnastiek of iets wat daarmee te vergelijken was gehad, maar ik had op alle rapporten een cijfer. Een vorm van stiekeme fraude??

Als meisjes kregen wij “nuttige handwerken”. Een lapje breien, gat in knippen, dicht mazen, wat een narigheid. En een kinderkniekousje breien van uiterst dun garen met een gaatjespatroon. Moest je thuis afmaken en de hak breien. Alle tantes van mijn moeder moesten eraan te pas komen om dat kousje af te breien. Het tweede is er nooit gekomen.

Maar ….. wat deden de jongens in onze klas als wij handwerk les kregen???? Kregen zij extra reken- of taallessen, waren ze vrij, kregen ze handenarbeid lessen??? Ik ben nieuwsgierig.

Hartelijke groet, Corry van Laar-Rooijens

Een gevaarlijke vondst

“Pats”… daar scheert een plat steentje over het wateroppervlak. Het lijkt wel over het water te huppelen. Steeds maakt het mooie kringen in het water. Dan verdwijnt het in het verder haast rimpelloze water van de Maas. ‘Noor, kijk! Drie keer achter elkaar!’ roep Joep trots. ‘Pff, dat is niks,’ bluft Noor en ze gooit ook een platte steen. ‘Plok, plok, plok, plok! ‘Vier keer!’

Langs de kant zitten Joep en Noor. Het is zaterdagmiddag. De zon verwarmt het rivierzand en laat de lentebloemen uitkomen in het gras. Ze gingen deze middag naar de Maas. Het is nog te koud om te zwemmen of te varen, maar langs het water is altijd wel iets te beleven. De Maas is altijd dichtbij. Alleen de dijk oversteken en dan kunnen ze zich langs de dijk naar beneden laten rollen. Na een tijdje zijn ze wel klaar met de steentjes. Er is verder ook niets aangespoeld dus wat nu? In de verte zien ze een paar mannen in een bootje. Een paar hengels steken donker tegen het licht van de zon af. ‘Hé, vissen!’ Ze zeggen het tegelijk en schieten in de lach. Meteen staan ze op.
Thuis bij Joep liggen vast hengels in de schuur. Maar waar zijn die hengels toch gebleven… In plaats van hengels vindt Noor iets anders. ‘Hé, kijk dit!’ Ze houdt een zware magneet omhoog met een heel lang dik touw eraan.
‘Wow! Daarmee kunnen we dingen uit het water halen,’ zegt Joep enthousiast. ‘Laten we proberen ijzer op te vissen!’

Bij de rivier gooien ze de magneet met een plons in het water. Noor trekt hem meteen weer omhoog. ‘Pfff…een verroeste spijker,’ zegt ze teleurgesteld.
‘Laat mij eens!’ Joep slingert de magneet zo ver mogelijk het water in en trekt hem langzaam terug. ‘*Klonk’.* ‘Nou voel ik wat groters!’ Hij trekt en trekt, en langzaam komt er iets boven water.

‘Wat is dat?’ vraagt Noor verbaasd. Op de kant ligt een roestige, langwerpige bak. ‘Het lijkt wel een stuk van een oude kruiwagen,’ roept Joep opgewonden. Wat is dit een leuk spel zeg! Wie weet wat ze nog meer naar boven trekken!

‘Hé Noor, we proberen nog veel meer uit het water te halen, dan verkopen we alles aan de oud-ijzerboer!’ ‘Ja joh, en dan kopen we nieuwe vishengels van het geld.’ Dit gaat een hele leuke middag worden, dat weten ze nu al.

Om de beurt gooien ze de magneet in het water. Soms zit er niets aan. Soms een stuk ijzer waarvan ze niet meer kunnen zien wat het was. Op de kant liggen allerlei verroeste dingen die ooit nieuw waren: Een wiel, een verroeste

fietsbel, een heleboel kromme spijkers en schroeven, een stuk holle ijzeren pijp….

Noor is weer aan de beurt. Ze gooit de magneet zo ver mogelijk in het water. Ze voelt dat de magneet ergens aan vastklikt. Het stuk ijzer wordt aan de kant getrokken. Het is een soort buis. ‘Best zwaar,’ zegt Noor. Wat zou het zijn? In het gras ligt iets wat groter is dan hun liniaal op school. Het is een soort dichte ronde buis. Joep z’n fantasie slaat meteen op hol: ‘Het is natuurlijk een dichte boekrol met een schatkaart erin!’ ‘Daar staat vast in waar de onderaardse gang van het kasteel loopt’ roept Noor. Ze lachen. Het is leuk om te fantaseren. Maar nu hebben ze vast en zeker echt iets bijzonders gevonden.

De middag is voorbijgevlogen. ‘Misschien wil papa met de kar achter de auto het ijzer wel ophalen straks,’ denkt Joep.
Ze laten alle spullen achter en klimmen de dijk op. Thuis wil vader best even naar de Maas rijden om de spullen op te halen.

Even later staan ze met z’n drieën bij de spullen. ‘Kijk pa, dit lijkt wel op een geheime koker!’
Vader kijkt naar de spullen op de grond. Kijkt in het bijzonder naar de ijzeren koker.
Hij kijkt nog eens… loopt dan een paar stappen achteruit. Hij trekt de kinderen mee naar achteren. Het gezicht van vader is spierwit. ‘Jongens, *ga weg, ga wég daar…!*’ roept hij paniekerig.
Joep en Noor schrikken van vader…’Wat is er?’ ’Dat is geen koker! Dat is een granaat uit de oorlog!’ roept vader. ‘Dat ding kan ontploffen… áchteruit, kom, de dijk op. En rustig lopen! Door de trilling van het lopen kan de granaat al ontploffen!’

Met trillende knieën staan ze even later op de dijk. Vader belt direct de politie.

Even later komt er een politieauto en nog een grijze auto met wit/blauwe strepen. ‘Explosieven Opruiming’ staat er op. Mannen in pakken en met helmen op stappen uit. De dijk wordt afgezet. De koker is écht een granaat. De mannen van de grijze auto weten precies wat ze moeten doen om de oude granaat onschadelijk te maken.

‘Jullie hebben geluk gehad,’ zegt een politieagent. ‘Dit is een oude granaat uit de 2e wereldoorlog. Hij had nog gevaarlijk kunnen zijn. Hoe hebben jullie die gevonden?’
Joep en Noor kijken elkaar met grote ogen aan. ‘We wilden alleen maar dingen opvissen…,’ mompelde Noor.

Dit zijn granaten die echt zijn neergekomen in het gebied rond de Oude Maas bij Nederhemert tijdens de 2e wereldoorlog.

De agent lacht. ‘Dat geloof ik. Maar voortaan: ‘Pas op met zware magneten, dus geen granaten meer opvissen, hè?’ Ga voortaan maar met een hengel op vis vissen. Dat is veel veiliger.’
‘Zo is dat, ik had best een lekker visje gelust vanavond bij het eten,’ zegt vader spijtig.

’s Avonds komen opa en oma bij Joep op visite. Noor en haar ouders komen ook nog even naar Joep z’n huis. Ze vertellen over het avontuur met de granaat.
‘Dat is vast een oude granaatbom uit de 2e wereldoorlog,’ zegt opa. ‘Weten jullie dat er aan de overkant van de Maas op 1e Pinksterdag 1944 een vliegtuig is neergestort? Het was een vliegtuig van de bevrijders. Nederhemert lag precies in het oorlogsgebied, dus het is niet gek dat jullie een granaat uit het water hebben gehaald. Er kwamen hier zo vaak vliegtuigen over. En ze schoten ook vaak.’
‘Dit was dus een gevaarlijk spelletje,’ zegt moeder een beetje streng. ‘Voortaan alleen met hengels vissen!’
Joep en Noor knikken. Deze spannende zaterdag zullen ze niet snel meer vergeten.

Heb jij al een noodpakket?

We leven in een onvoorspelbare tijd. En hulp kan langer op zich laten wachten. Het is daarom belangrijk om voorbereid te zijn op situaties van langdurige uitval, zoals elektriciteit, drinkwater of internet. Dit vraagt actie van iedereen. Van de overheid, maar ook van jou en je omgeving. Bereid je daarom nu voor. Maar hoe kun jij je voorbereiden op een dreiging? En aan welke rampen of incidenten moet je denken?

Een aanslag, extreem harde storm of een overstroming. Je hoopt natuurlijk dat het je nooit overkomt. Maar als je tóch in een noodsituatie belandt, is een goede voorbereiding belangrijk. Met een noodpakket ben je de eerste 72 uur na een ramp of noodsituatie goed voorbereid. Een noodpakket is niet verplicht, maar wel handig. De meeste spullen heb je waarschijnlijk al in huis. Denk aan flessen water, houdbaar eten, een zaklamp en dekens. Vergeet ook niet om NL-Alert aan te zetten om op de hoogte te blijven.

Bewaren en controleren

Bewaar de spullen op een handige, goed bereikbare plek. Gebruik een waterdichte verpakking zoals een rugzak, die je ook gemakkelijk kunt meenemen als je plotseling weg moet. Controleer de noodvoorraad elk half jaar of alles compleet en nog houdbaar is. Kijk ook naar je persoonlijke situatie. Denk bijvoorbeeld ook aan babyvoeding, medicijnen en eten en drinken voor je (huis)dieren.

Inhoud van een noodpakket

Zorg dat in je noodpakket in ieder geval de volgende items zitten:

- Dichte flessen water (drie liter per persoon per dag; voor drie dagen)
- Lang houdbaar eten
- Hygiëneproducten zoals toiletpapier, zeep, tandpasta en tandenborstel
- Lijst met belangrijkste telefoon-nummers
- Kopieën van je paspoort, ID-kaart of rijbewijs en je verzekeringspas
- Warmhouddekens
- Een EHBO-kit
- Zakmes met gereedschap (multitool)
- Waterdicht verpakte lucifers
- Waxinelichtjes of kaars
- Een fluitje
- Een zaklamp op batterijen, met extra batterijen
- Een radio op batterijen, met extra batterijen
- Spullen die in jouw situatie noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld medicijnen of babyvoeding

Afstuderen & verlof dokter Jeske van Bovendeert

Beste allemaal,
Wat is de tijd toch gevlogen. Het laatste jaar van mijn opleiding tot huisarts zit er alweer op. Ik mag als kersverse huisarts het stokje overdragen aan Daniëlle, de nieuwe huisarts in opleiding in huisartsenpraktijk de Boterbloem. Ik heb een ontzettend fijne en leerzame tijd gehad in de praktijk en vond het een voorrecht om veel van jullie in het afgelopen jaar te hebben mogen ontmoeten en begeleiden. Zoals sommige van jullie gezien hebben, zwaai ik af met een dikke buik en ga ik lekker genieten van mijn verlof!
Na mijn verlof zal ik nog terugkomen in de praktijk als waarnemend huisarts op de vrijdag, dus dit is geen afscheid maar wellicht een tot ziens!

Huisarts in opleiding

Even voorstellen..
Mijn naam is Daniëlle van der Kooij en vanaf 1 maart hoop ik het team te versterken in de huisartsenpraktijk De Boterbloem als huisarts in opleiding. Hiervoor heb ik gewerkt in de neurologie, revalidatie en ouderengeneeskunde. Ik vind het belangrijk om persoonlijke zorg en een luisterend oor te kunnen bieden. Samen met mijn man Frank woon ik in het mooie Culemborg en naast mijn werk geniet ik van muziek, musicals en volleybal. Ik wens jullie allen gezondheid toe, maar als het nodig is, zie ik u graag tegemoet!
Hartelijke groet,
Daniëlle

Hooikoorts

Het hooikoortsseizoen komt er weer aan. Vanaf februari tot september is het mogelijk om klachten van hooikoorts te hebben. De klachten bestaan meestal uit niezen, een verstopte neus of jeukende of tranende ogen. Daarnaast kan er ook sprake zijn van benauwdheid of vermoeidheid.

Er zijn tal van dingen om te proberen bij hooikoorts. De meeste daarvan kunt u zelf proberen.

Het helpt om zo min mogelijk met pollen in contact te komen. De pollen verspreiden zich via de lucht. Dat vermijden kunt u doen door op dagen met veel stuifmeel in de lucht (voorspellingen te vinden op internet) binnen te blijven. Ook het dicht houden van (auto)ramen, het dragen van een (zonne)bril, het invetten rondom de neus en ogen en het binnen drogen van de was, draagt bij aan zo min mogelijk contact met pollen. U kunt de ramen tijdens of na een regenbui wel openen. Ook in uw vakantieplannen kunt u rekening houden met pollen. Aan zee en hoog in de bergen zult u minder klachten van hooikoorts hebben. Ook als u in de herfst of winter op vakantie zou gaan heeft u minder klachten.

Helpen bovenstaande adviezen niet voldoende, dan kunt u proberen of medicatie van de drogist voor u werkt. Van een tablet tegen allergie (bijvoorbeeld cetirizine of loratadine, vrij verkrijgbaar zonder recept) kunt u effect verwachten op alle bij hooikoorts passende klachten, zowel van de neus als van de ogen. Van een neusspray met cromoglicaat (bijvoorbeeld Prevalin, ook vrij verkrijgbaar) kunt u vooral effect merken op de klachten van de neus. Deze neusspray werkt wel maar kortdurend, dus is vooral geschikt als u af en toe klachten heeft. Voor de ogen kunt u een oogdruppel met daarin een middel tegen allergie (azelastine of cromoglicaat) proberen, of een gewone verzachtende oogdruppel met bijvoorbeeld hypromellose. Ook dit is vooral geschikt als u af en toe klachten hebt. Wat ook kan helpen is het spoelen van de neusholtes

met water met daarin een beetje zout opgelost (9 gram zout op 1 liter water). Voor dit spoelen zijn allerlei hulpmiddelen verkrijgbaar, maar een spuitje werkt ook.

Mocht u met bovenstaande adviezen onvoldoende effect ervaren, zoekt u dan contact met ons?

Wij kunnen u nog neussprays voorschrijven met een langer effect (voor als u vaak klachten heeft), of combinatie van neussprays. Tot slot, als al het voorgaande niet voldoende werkt, is er nog de optie van immuuntherapie via de KNO-arts. Dit is een langdurige (jaren) behandeling met tabletten of injecties.

Er zijn overigens aanwijzingen dat u zelf ook een 'light'-variant van die immuuntherapie kunt toepassen. Het blijkt dat mensen die honing uit de eigen regio eten minder last hebben van hooikoorts. U merkt het verschil niet meteen, het is een effect wat u over de maanden tot jaren zult gaan ervaren. Dat werkt omdat u dan, net zoals bij de immuuntherapie van de KNO-arts, de pollen via het maagdarmsysteem binnen krijgt. Het lichaam leert daarmee om minder heftig te reageren op pollen in de ogen en neus.
Goede (klachtenvrije) lente en zomer gewenst!

Namens,
Huisartsenpraktijk de Boterbloem

Goed nieuws voor ouderen in Nederhemert en omgeving!
Op 22 april 2025 opent Santé Partners een gloednieuw dagactiviteitencentrum in Gezondheidscentrum Van den Dool (Boterbloemstraat 23). Hier kunnen ouderen terecht voor een gezellige en actieve dag onder begeleiding van deskundige medewerkers. Het programma wordt afgestemd op hun wensen en behoeften, zodat iedereen zich op zijn/haar gemak voelt.

Uit een enquête van de werkgroep 'Ouderencentrum Nederhemert' bleek dat veel inwoners en professionals behoefte hebben aan een plek waar ouderen structuur, sociale contacten en ondersteuning kunnen vinden. Santé Partners speelt hierop in door een plek te bieden waar ouderen niet alleen activiteiten ondernemen, maar ook gewoon even kunnen ontspannen en gezellig samen kunnen zijn.

Vanaf 22 april is het nieuwe dagactiviteitencentrum in Nederhemert vier dagen per week geopend van 10:00 tot 16:00 uur. Deskundige medewerkers begeleiden hen bij sociale en lichamelijke activiteiten en zorgen voor een prettige, stimulerende omgeving. Naast het aanbod voor ouderen is er ook ruimte voor mantelzorgers. Zij kunnen in het centrum ervaringen delen, steun vinden en in contact komen met andere mantelzorgers.

Meer informatie en contact
Bent u of kent u iemand die baat heeft bij dagbesteding? Of wilt u meer weten over onze locaties? Neem dan contact op met clustercoördinator Bommelerwaard, Annette van Zoelen, via 0900 8433 of per e-mail via wijkcentrum_nederhemert@santepartners.nl

HAAK
een vredesduif

WAT HEB JE NODIG?

Garen:
- Phildar coton 3 Craie
- Restje oranje voor de snavel en restje olijfgroen voor
het takje

Haaknaald: 2,5 mm
Vulling
Naald
Schaar

AFKORTINGEN

l = losse
v = vaste
hv = halve vaste
2vsam = 2 vasten samen
stk = stokje
dstk = dubbelstokje

WERKWIJZE
- Je haakt de duif van de snavel tot de staart met een uitsparing in de buik voor de vleugel.
- De vleugel haak je apart en schuif je door de uitsparing.

Snavel en kop
Begin met een magische ring in oranje.
Toer 1: 4v in de magische ring
Toer 2: 4v
Wissel naar de kleur Craie.
Toer 3: 2v in elke v (8)
Toer 4: (1v, 2v in v)4x (12)
Toer 5: 12v
Toer 6: (1v, 2v in v)6x (18)
Toer 7: (2v in v)3x, 15v (21)
Toer 8: 21v
Toer 9: 2v, (2v in v)3x, 16v (24)
Toer 10: 24v
Toer 11: 11v, (2vsam)3x, 7v (21)
Toer 12: 1v, (2v in v)3x, 6v, (2vsam) 3x, 5v (21)
Toer 13: 21v
Toer 14: 4v, (2v in v)3x, 5v, (2vsam) 3x, 3v (21)
Deel 1 buik
Vanaf hier deel je de buik in twee delen: een deel van 13 steken en een deel van 8 steken. Je start met het deel van 8 steken.
Toer 15: Vouw de kop plat, sla 13 steken over [foto 1] en haak 8v
Haak verder in de rondte.
Toer 16: 2v in v, 2v, 2vsam, 3v (8)
Toer 17: 8v
Toer 18: 2v in v, 2v, 2vsam, 3v (8
Toer 19: 8v
Toer 20: 1v, 2v in v, 2v, 2vsam, 2v (8)
Toer 21: 8v
Toer 22: 2v, 2v in v, 2v, 2vsam, 1v (8)
Toer 23: 8v
Toer 24: 3v, 2v in v, 2v, 2vsam (8)
Toer 25: 8v
Toer 26: 3v, 2v in v, 2v, 2vsam (8)
Toer 27: 8v
Eindig met een hv en hecht af [foto 2].
Deel 2 buik
Houd het vogeltje met de opening naar boven en deel 1 van de buik rechts. Hecht de draad aan in de steek links van deel 1 van de buik [foto 3].
Toer 15: 5v, (2v in v)3x, 5v (16)
Haak verder in de rondte.
Toer 16: 7v, (2v in v)2x, 7v (18)
Toer 17: 8v, (2v in v)2x, 8v (20)
Toer 18 t/m 22 (5 toeren): 20v
Toer 23: 12v, 2vsam, 6v (19)
Toer 24: 11v, 2vsam, 6v (18)
Toer 25: 10v, 2vsam, 6v (17)
Toer 26: 9v, 2vsam, 6v (16)
Toer 27: 16v
Hecht nu niet af.
Vul de kop en de twee delen van de buik op. Gebruik het aanhechtdraadje van deel 2 om een eventueel gaatje tussen deel 1 en deel 2 dicht te naaien.
Vanaf hier voeg je de twee delen van de buik weer samen tot één toer. Vouw hiervoor je werk plat en zorg dat de laatst gehaakte steek de laatste steek van de voorkant van deel 2 van de buik is [de zwarte pijl op foto 4]. Haal indien nodig één of een paar steken uit of haak een paar extra steken.

Toer 28: haak de 8v van deel 1 van de buik en daarna de 16v van deel 2 van de buik. Je hebt nu een toer van 24 steken.
Toer 29: (1v, 2vsam, 1v)6x (18)
Toer 30: (1v, 2vsam)6x (12)
Vul het vogeltje tot hier op. De staart vul je niet op.
Staart
Toer 31: (1v, 2v in v)6x (18)
Toer 32: 18v
Toer 33: (1v, 2v in v, 1v)6x (24)
Toer 34: 24v
Toer 35: (3v, 2v in v)6x (30)
Toer 36: 30v
Toer 37: (2v, 2v in v, 2v)6x (36)
Toer 38: 36v
Toer 39: (5v, 2v in v)6x (42)
Toer 40: 42v
Toer 41: (3v, 2v in v, 3v)6x (48)
Toer 42: 48v
Vouw de staart plat (dwars op de buik). Je hebt nu dus twee lagen van elk 24 steken. Haak
naar een hoek. Haak 1l en keer je werk. Haak de staart dicht door steeds door de steken van
beide lagen te haken, in totaal dus 24 steken, als volgt:

Toer 43: (stk, dstk, stk, hv)6x
Hecht af en werk de draadjes weg.
Vleugel
Begin met 55 lossen in Craie.
Toer 1: Sla de eerste steek vanaf de naald over en haak 53v, 2v in laatste losse. Ga verder aan
de andere kant van de lossenketting en haak 53v en 2v in de laatste steek (110). Ga verder in
de rondte.
Toer 2: (2vsam)2x, 47v, (2vsam)4x, 47v, (2vsam)2x (102)
Toer 3: (2vsam)2x, 43v, (2vsam)4x, 43v, (2vsam)2x (94)
Toer 4: (2vsam)2x, 39v, (2vsam)4x, 39v, (2vsam)2x (86)
Toer 5: (2vsam)2x, 35v, (2vsam)4x, 35v, (2vsam)2x (78)
Toer 6: (2vsam)2x, 31v, (2vsam)4x, 31v, (2vsam)2x (70)
Toer 7: (2vsam)2x, 27v, (2vsam)4x, 27v, (2vsam)2x (62)
Toer 8: (2vsam)2x, 23v, (2vsam)4x, 23v, (2vsam)2x (54)
Toer 9: (2vsam)2x, 19v, (2vsam)4x, 19v, (2vsam)2x (46)
Toer 10: (2vsam)2x, 15v, (2vsam)4x, 15v, (2vsam)2x (38)
Toer 11: (2vsam)2x, 11v, (2vsam)4x, 11v, (2vsam)2x (30)
Vul de vleugel niet op. Haak 1l, keer je werk en haak de vleugel dicht met 15hv.

Takje
Start met 10 lossen in olijfgroen.
Sla de eerste steek vanaf de naald over en haak: v, stk, hv, hv. Dit is het eerste blaadje.
Haak 4l, sla de eerste steek vanaf de naald weer over en haak: v, stk, hv. Dit is het tweede
blaadje.
3 hv op de lossenketting. Eindig met een stk en een v als derde blaadje.
Hecht de draad af.
AFWERKING
Werk eventuele laatste draadjes weg. Schuif de vleugel voor de helft door de opening in de
buik van de vogel. Naai het takje aan het snaveltje.

https://gekophaken.nl/wp-content/uploads/2025/02/Haakpatroon-vredesduif.pdf

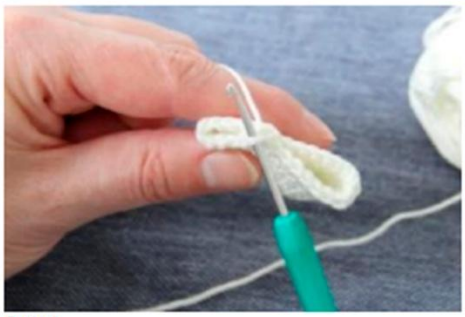
Foto 1

Foto 2

Foto 3

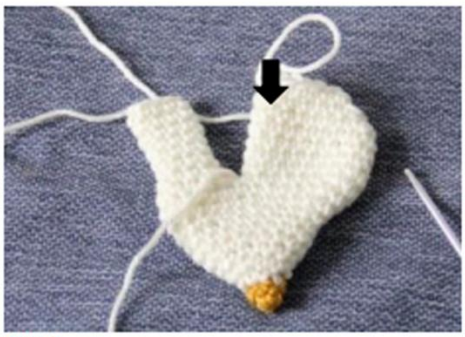
Foto 4

Kleurplaat De bevrijding

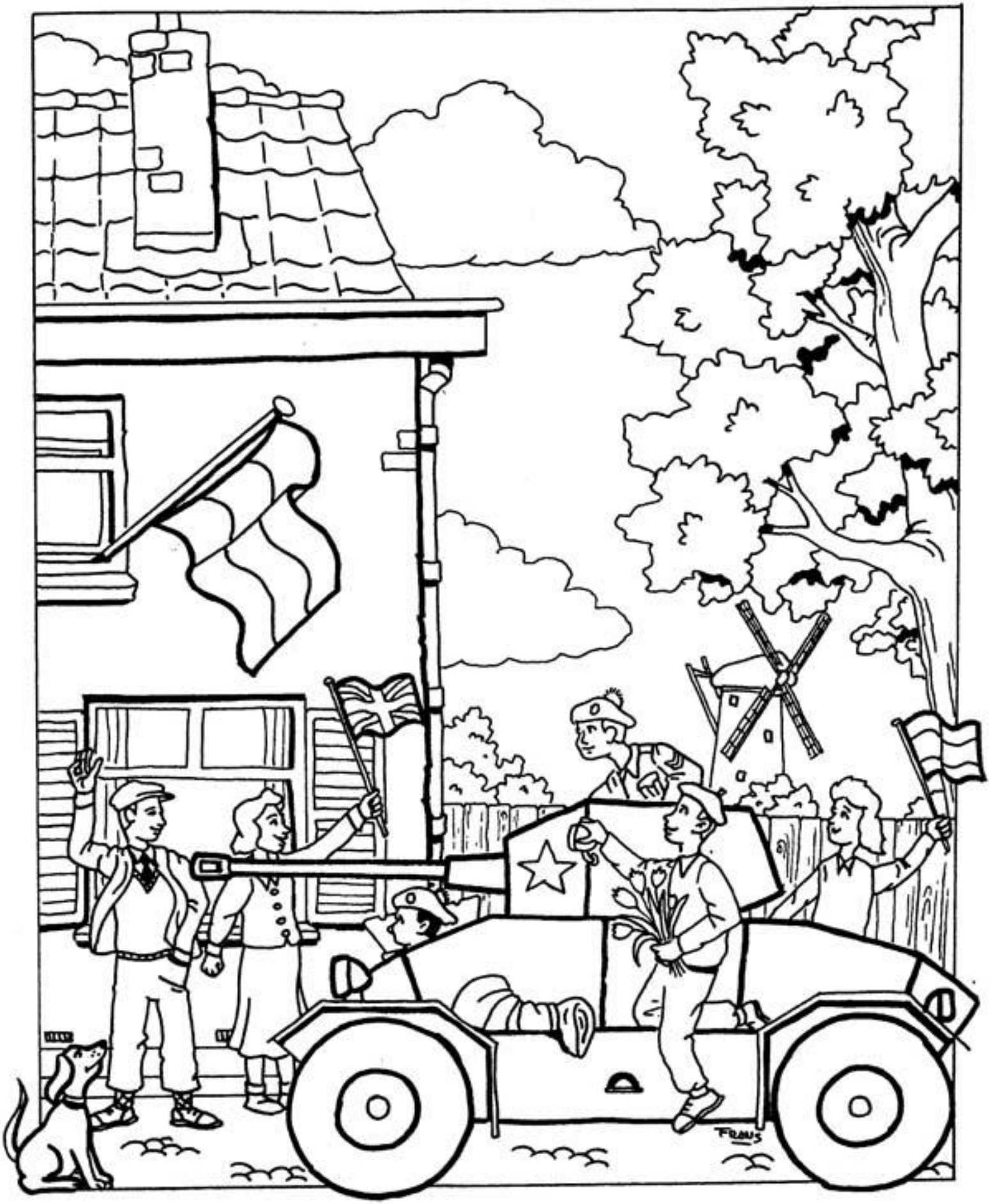

Op 18 januari 2025 overleed

Elizabeth Oomen

weduwe van Eliza Oomen

in de leeftijd van 85 jaar

Laatst gewoond hebbend: Molenstraat 76b

Op 23 februari 2025 overleed

Cornelis Oomen

echtgenoot van Jannie Oomen - Bouman

in de leeftijd van 76 jaar

Laatst gewoond hebbend: Molenstraat 23

Op 24 februari 2025 overleed

Jan van Ooijen

echtgenoot van Cornelia van Ooijen – van Aalst

in de leeftijd van 91 jaar

Laatst gewoond hebbend: Molenstraat 75

Op 6 maart 2025 overleed

Teunis Anthonie van den Dool

echtgenoot van Loes van den Dool

in de leeftijd van 85 jaar

Laatst gewoond hebbend: Sterakker 16

Steeds slaat een nieuwe golf stuk op het strand,
verlegt de grens van water en van zand.
Steeds klimt vanaf de horizon nieuw licht,
dan komt de dag en gaat de nacht weer dicht.

Soms lijkt het of de wereld is vergaan,
geen hand voor ogen en geen weg te gaan.
Je valt en bent te moe om op te staan.
De toekomst lijkt niet langer te bestaan.

Je kunt niet verder met je ogen dicht.
Steeds klimt vanaf de horizon nieuw licht!
Wie zich verliest in droefheid en gemis,
vergeet wat was en bleef en komt en is.

Het leven vraagt vertrouwen, hoop en moed,
geloof in "ooit is alles goed".
Steeds slaat een nieuwe golf stuk op het strand.
Er is nieuw leven aan de overkant.

Joke Verweerd